...НУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГДЭГТЫ! 47-дохи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 292 (12994)
1969 оной декабриин 14, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

...-эй ЦК-да

...с оронуудай ...на, гүрэнэй ...рилэгшэдэй ...й декабриин ... уулзалгын ...үд тухай

...ЦК-гай Политбюро ... декабриин 3-4-дэ болоһон Болгарнин, ...ДР-эй, Польшын, Ру-... ...тскэ Союзай ба Чехо-... ...ртийна, гүрэнэй хү-... ...ай уулзалгада ха-... ...ет делегацини тоо-... ...о, зүбшэн хэлсээд, ...үүдые болохотойдо ...ет делегацини ажал ...н һайшаана.

... хабаадагшадай улас-... ...охон асуудалнуудаар ...одолтой байһые, эб ... арадуудай аюулгүй ..., тэрэ тоодо Евро-... ...үй байдалай түлөө, ...эз ойлголсоһон хам-... ...хын тула саашадаа ...тацинуудые үнгэргэ-... байһандань ханаги ...ССС-эй ЦК-ай Полит-... ...лбэ.

...Союзай Коммунис пар-... ... дүү партинуудтай ...дохи эб найрамдал, ...ал бэхижүүлхын ту-... ...р оролдого гаргаха, ...ршон байдалые бодо-... ...аруулхын тула али ...э гаргаха байна.

...ЦК-гай Политбюро ... байдал тухай асууда ...гада хабаадагшадай ...эдүүлгүйе дэмжэнэ, ... интернационализмын ...е, арадуудай эб най-... ...эз даанхай, сүлөөтэ ...гые шухалада тооло-... ...а эсэргүү США-гай ...үлэгүүдэй эзэрхэг тү-... ...гаа болюулха хүрэ-... ...ин арадай үнэн зүб ...ССС, бүхы совет арад ... дэмжэхэ байха гэжэ

...АССР-эй ВЕРХОВНО ...ЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Г. Ф. ЛОСЕВЫЕ ...АССР-эй ВЕРХОВНО ... ПРЕЗИДИУМЭЙ ...ГРАМОТААР ШАГНАХА ...ТУХАЙ

... театральна искусст-... ... габьяатай байһа-... ...н 50 наһа гүйсэһэн-... ...уулан, Хоца Намсараев-... ... Буряадай гүрэнэй ...ртист нүхэр Георгий ...евые Буряадай АССР-... ...Соведэй Президиумэй ...мотаар шагнаха.

...АССР-эй Верховно ... Президиумэй ...а А. ХАХАЛОВ.
...АССР-эй Верховно ...едэй Президиумэй ...тарь К. МАСЛОВ.
... Соведүүдэй байшан. ... декабриин 12.

...Верховно Соведэй ...идиумэй Указ

...ИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ ...-ПОЛИТИЧЕСКЭ ...ИЕ ОКТЯБРИИН ...ДИИН ОРДЕНООР ...НАХА ТУХАЙ

... Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ ...литическэ хүдэлмэри-... ...болдэжэ хэрэгтэ онсо ...уудтай байһанайнь ...ухэ Октябриин Со-... ...волюциин түйлалта-... ...гаалхын тула Ар-... ...ой сэрэгшэдые эл-... ...ь туһа хүргэhэнэйнь, ...сэргэй-теоретическэ ...абари тайлбарилан ...рэ ехэтэй хүдэлмэри ...ин түлөө, анхан бай-... ...р 50 жэлэйнь ойтой ...дан, В. И. Ленинэй ... Сэргэй-политическэ ... Октябриин Револю-... ...ор шагнаха.

... Верховно Соведэй ...иумэй Түрүүлэгшэ ... Н. ПОДГОРНЫЙ.
... Верховно Соведэй ...иумэй Секретарь ... М. ГЕОРГАДЗЕ.
... Кремль.
...й декабриин 12.

ҮБЭЛЭЙ ҮЕДЭ ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 1250 ЛИТР ҺҮН!

УЯЛГААЯ ШЭНЭЛБЭ

СЭЛЭНГЭ. Һаяшаг Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой ба Яруунын совхозой һаалишад республикын бүхы һаалишадта хандаһан байна. Тэндэнь үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө 1250 килограмм һү һааха гэжэ тэмдэглэгдээ юм. Манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад энэ хандалгатайнь танилсажа, өөһэдынгөө хүсэ шадал хаража үзөөд, үбһэ тэжээлээ тооложо, шэнэ уялгануудые абаба. Һаалишад Любовь Максимова, Цырен Доржиева гэгшэд эршэмтэйгээр хүдэлжэ байнхай. Эдэ нүхэд жэлэйнгээ түсэбүүдые холо үлүүлэн дүүргээд, үнеэн бүриһөө тус тустаа 3058—3261 килограмм һү һаагаа.

Харин мүнөө энэ хандалгатай танилсаад байхадаа, арга боломжоёо буридхэжэ, колхозой Озерныя фермын һаалишад үбэлэй һарануудта гүүртээрээ үнеэн бүриһөө 1467 килограмм һү һааха гэһэн социалис уялга абаба.

Харин түрүү һаалишадынь бүри ехээр һааха гэһэн уялгануудые абаа. Тэдэнэй тоодо һаалишад Любовь Максимова, Цырен Доржиева, Зыбзан Дашинимаева, Мария Ладыженская гэгшэд үнеэн бүриһөө 1500 килограмм һү һааха гэлсэбэд.

Энэ абаһан уялгануудаа дүүргэжэ, В. И. Ленинэй түрэһэн үдэртэ тэдэнэр ехэ бэлэг барюулха бэзэ гэжэ найдагдана.

Вл. БАЕНДУЕВ.

ТУГАЛНУУДЫНЬ ТАРГАН

Баргажанай совхозой Шитханай һаалиин гүүртэ аймаг соогоо суурхаһаар үнинэй. Гүүртын һаалишад жэл бүри түсэб уялгануунуудаа үлүүлэн дүүргэдэг. Мүнөө жэл тэдэнэй ажал баһал урагшатай. Илангаяа тугалшад В. И. Прокушева, Р. Н. Прокушева гэгшэд һайнаар хүдэлжэ, тугал бүхэнэйнгөө шагнуур сүүдхэдэ 800—900 граммаар нэмээнэ.

Г. БАДМАЕВ.

МҮРЫСӨӨНДЭ ОРОЛСОБО

МУХАР-ШЭБЭР. (Телефоноор абтаба). «Коммунизм» колхозой ажалшад энэ жэл мяха, һү, үндэгэ, нооһо гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргээ. Эндэхи һаалишад декабриин нэгэндэ һү гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэһэн. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 67 центнер һү гүрэндэ тушаагаа. Мүнөө иигэжэ арбан нэгэн һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 гаран килограмм һүн абтаа. Эндэхи һаалишад Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой, Яруунын совхозой һаалишадай үүсхэлые дэмжэжэ, үндэр уялгануудые абажа, мүрысөөндэ оролсобо. Эдэ уялгануудынь амжалтатай бэелүүлэгдэжэ захалаа.

Б. ЖАМБАЛОВ.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ ШАЛГАГДАНА

УСАДХАГДАЖА БОЛОМООР ДУТАГДАЛНУУД

Ута намар боложо, сэлгеэ Яруунын сагаан талада үдэрһөө үдэртэ наран ёлгоодон, декабрь һарын гарашоошье һаа, дулаан байһаар. Үнгэрэгшэ жэл эды багта одоо яһанай хуудаһаар үлеэмэ хүйтэн болоо бэлэй. Зун бороо хурагүй ган боложо, үбһэн урда урданайхиһаа багаар абтаа. Гэбэшье үбһэ хулһан бага абтаа, ондоо арга һалаа гээд, гараа дэлтээгээд һуухын аргагүй. Ябашье үхэр, хонёо тобир тарганаар ондо оруулхые оролдожо, бүхы хүсэ шадалаа гаргаха шухала. Элдин ута намарай болоһониинь һайшаалтай. Үбһэ тэжээлдэ нилээдгүй алмалта боложо үгөө гэһэн һанамжа колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд баримтална. Нээрээшье малай нуга талаар, поли дээгүүр бэлшэхэдэ таарамжатай. Саһан бага, малынь тобир тарган. Хүсэ шадалыень һуладхангүй түрүүшын ногоо хазуулхаяа малшадай аһан оролдожо байһаниинь мэдээжэ ааб даа. Яруунын аймагай колхоз, совхозуудай мүнөө үедэ энэ талаар ямар байдалда байһан тухай тодолон харая.

Исэнгын совхоз аймаг соогоо ехэшье, хүндэшье ажахынуудай нэгэн гэжэ нэрэтэй! Хамта 5339 толгой эбэртэ бодо малтай, 14470 толгой хонитой, 2100 толгой адуутай юм. 54 гүүртэ, отара тоологдоно. Дутын гүүртэ, фермэнүүд совхозой түбһөө 8 километр, холынхидынь 100 километр зайда оршодог байха юм. Энэнь һаад тойбо ушаруулдаг. Үбһэнэйнь абтаса нёдондонойхиингоо хахадта хүрэнэ. Тиитэбэшье хүхэ һолоомон, силос, мүшэр намаа урдынхиһаа ехээр бэлэдхэгдээ.

— Хамаг арга боломжоёо хүсэд гүүрэнээр хэрэглэжэ, малаа тобир тарган ондо оруулхые эрмэлзэхэ байһабди. Малшаднай зоригжол түгэс. Гэбэшье совхоздомнай мэргэжэлтэд уталдаһаар. Малай ахалагша врач, селекционер, отделениин зоотехник дуталдана,—гэһэн гомдол тус совхозой ахалагша зоотехник Ш. Цыречов дурдана.

Нүхэр Цыреновтэй хамта совхозой түбһөө хори гаран модоной зайда байдаг Баян-Голой гүүртэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, наран орохо тээшээ болонхой, үдэшын шэмэрүүн жабар буугаад байгаа һэн. Энэ гүүртэдэ үнинэй коммунист, дүй дүршэлөөр яһала баян малшан Цыдып Галдановин Митыпов хүдэлдэг, 221 толгой буруу, үнеэтэй. Тугалнуудынь эхэеэ хүхэжэ томо болодог юм. 70 толгойень тугалшадта үгөө. Үшөө 50 толгой тугал һаляр тушаажа үгэхэнь. Тугалнуудынь моңсогор тарган. Эхэеэ хүхэжэ томожоһон тугал хэзээдэшье тэнхээ тамиртай байдаг.

—Дүрбэ-табан хоногһоо үбэлжөөнэйнгөө газарта нүүхэмнай. Тэндэхи малаймнай байра һайн, дулаан. Үнеэдэйнгээ доро дэбдихэ 5 бухал хохир эртээр бэлдэжэ абаа һэм. Мүнөө жэл 100 үнеэнһээ 80 тугал абажа, бүтэн бурин тэнжээхэ зорилготойб,—гэжэ нүхэр Митыпов хөөрэнэ.

Үбһэ тэжээлээр дутамаг бэшэ байһанаа тэрэ мэдүүлээ һэн. Үнеэдынь тарган. Тиигэбэшье Баян-Гол дээрэхи малайнь дал хүйтэн. Аяар декабрь һара болотор байлгабашье, дулаалха, шабаха тухай бодомжолоогүй.

Өөһэдынь байһан гэр хүнхигэр ууямшье һаа, ходо түлеэгүй һаа хүйтэн. Радио үнинэй шагнаагүй. Газетэ, журналнууд гээгдэжэ ерэнэ. Бүхэли зунай туршада кино харааагүй.

Исэнгын совхоз Яруунын совхоз хоёр зэргэлээд байдаг юм. Суута хонишон Цыдып Дылгырович Бадмаевай отара ерэбэбди. Тэрэ өөрынгөө нүхэр Цыпилма Цыреноватай суг 500 толгой эхэ хони харууһалдаг. Жэлһээ жэлдэ ехэ амжалта туйладагаараа алдаршанхай. Энэ жэлдэ нүхэр Бадмаев 100 эхэ хонин бүриһөө 109 хурьга абажа, бүтэн ондо оруулха түсэбтэй. Энэ хүсэлөө дүүргэхэ байһандань һэжэг түрэгдэнэгүй. Юуб гэхэдэ, дал байрань дулаан, үбһэ тэжээлынь хүсэд хүрэмэ бэлэн. Дуратай саттаа кино харадаг, радио шагнадаг, саг соонь газетэ, журналнуудаа абажа байдаг юм.

— Оруулха гомдол үгы даа. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэйнь түүхэтэ ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтажа, үндэр амжалта туйлахын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэб,—гэжэ республикын суута хонишоной мэдүүлхэдэнь баясамаар һэн.

Тэрэ үдэртөө үүсхэл гаргаһан Яруунын совхозой һаалишадтай уулзагдаа бэлэй. Хоёрдохи отделениин һаалишад Шэрэнги гэжэ нютагта байдаг. Эндэ бэрхэ бэрхэ һаалишад бии. Үнеэдэйнь эдихэ юумэн гэхэдэ, силос, бурдууг, хүхэ һолоомон, полоомон, үбһэн болоно. Гансал үбһэн үнеэдтэ урданайхиһаа багаар үгтэнэ. Үбһэнэй орондо концентрат ехээр үгтэдэг, үнеэдэйнь байра дулаан.

— Хэр зэргээр сүлөөтэ сагаа үнгэргэнэбта?—гэһэн асуудалда һаалишан Б. Цынгуева иигэжэ харюусаа һэн: — Үбэлэй сагта гэмгүйбди даа. Кино недели бүхэндэ хаража, үдэр бүхэндэ радиогоо шагнажа байдагбди. Газетэ, журналнуудшье саг соогоо абтадаг. Теэд гансал зунай сагта ехэтэ ядарагдадаг. Зуһалангаймнай фермэ совхозой түбһөө 40 модоной зайда байдаг юм. Тэндэмнай радио үгы, сэхыень хэлэхэдэ, бүхэли зунай туршада радио шагнаагүй, элидхэл, хөөрэлдөө дуулаагүй байнабди. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд нэгэтэшье ерээгүй. Захил хэһэн газетэнүүднай арбаад хоножо хүргэгдэдэг һэн. Автолавка ябадаг юм. Гэбэшье абахаар хубсаһан хомор. Сабхи, бүдөөр нэхэгдэһэн дулаан хубсаһан оройдоо ерэнэгүй. Хүүгэдэй үмдэхэ хубсаһаншье харагдадагтүй. Эдэ дутагдалнуудаа совхозой хүтэлбэрилэгшэд усадхаха аабза гэжэ найдаха байнабди.

«Победа» колхозой Хангирай һү һаалиин фермын һаалишадай үглөөнэйнгөө һаалга хэжэ дүүргээд байһан үеэр хүрэгдөө һэн. Үнеэдэйнь байра шулуугаар баригдаһан, дулааншье. Үшөө оньһожоруулагдажа үрдигдөөгүй. Хэрбээ нёдондо үнеэндэ 2 центнер үбһэ үгэһэн һаа, энэ жэлэй туршада 80 килограмм үгэхөөр хараална. Һолоомоор, хүхэ һолоомоор урданайхиһаа элбэг. Хэрбээ Яруунын совхозой һаалишадай үнеэдээ хорёодонь байлгажа хооллуулаад байдаг һаань, Хангирай фермын үнеэдүүд мүнөө болотор бэлшээрилэ ябаһаар. Жэлэй эхилһэнһээ хойшо үнгэрэгшэ арба һарын туршада Яруунын совхозой һаалишадай үнеэн бүриһөө 2000 литрһээ доошо бэшэ һү һааһан байгаа һаань, Хангирай фермын һаалишад биража һаагаагүй. Дарима Сахировна Ринчинова 10 һара соо үнеэн бүриһөө 1128 литр һү һаагаа. Бэрхэ һаалишан В. Гончикова 1571 литр һаагаа. Нэгэ һаалишанай дутамагһаа боложо тэдэнэр үнеэдээ хубаажа абанхай.

«Үбһэ тэжээлэй дутамаг сагта үнеэдые түрүүлхэдэ бага һүн һаагдаха, үбэл түрүүлбэл дээрэ һэн»,—гэһэн һанамжа нүхэр Ринчинова баримтална.

Энэ фермэһээ холо бэшэ газарта Бато Дымбрыловэй отара байдаг. Тэрэ һамгантаяа хамта 529 эхэ хони харууһалжа байдаг. Хонидойнь дал одоол хүйтэн. Хушалтань муудашанхай. Зарим газараараа тэнгэри харагдажа байна. Хурьгадайнь байха байра баһал «шонын хүлдэмэ» хүйтэн гэхэдэ алдуу болохогүй. Хонидой хэбтэхэ хохиршье бэлэн болгогдоогүй. Хонишон Б. Дашиеватай хөөрэлдэхэдэ иигэжэ мэдүүлнэ.

—Хүйтэнһөө боложо нёдондо олон хурьгад гарзалаа һэн. Мүнөө жэл дулаалуулжа, байрымнай һэльбэжэ, заһажа үгыт гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ хандахада, урагша абажа үгөөгүй. Хонидойнгоо хурьгалжа эхилхэдэ холоһоо морёор уһа шэрэжэ, түрэһэн хонидоо уһалха баатай болодогбди.

Түхэреэн жэл соо манда элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргөөгүй. Кино харагданагүй, радио шагнадаггүйбди. Угайдхадаа колхозой хүтэлбэрилэгшэд машинаар түлеэ буулгуулжа үгэхэһөө хашардаг.

Дээрэ дурсагдагша дутуу дундануудые усадхажа боломоор гэжэ һанаха байнабди. Гансал оролдолго хэрэгтэй. Теэд колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эдэ бүгэдэдэ анхаралаа хандуулдаггүйнь гайхалтай. Эдэ дутагдалнуудаа удаарангүй усадхаха аабза гэжэ найдагдана.

Ц-Д. ДАМБАЕВ,
радиокомитедэй корр.
Ц. ХАМАЕВ,
манай тусхай корр.

ХАРИЛСАА ХОЛБОО ХҮГЖӨӨХЭ ШУХАЛА АЛХАМ

ОАР-ай Президентын тусхай түлөөлэгшэ, Арабай социалис холбооной Дээдэ гүйсэдхэхы комитедэй гэшүүн Анвар Садат түрүүтэй Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын партийно-правительственна делегаци КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын уряалаар ерээд, 1969 оной декабриин 9-һөө 12 хүрэтэр Советскэ Союзда албанай хэрэгээр айлшалба. Гадаадын хэрэгүүдэй министр Махмуд Риад, сэрэгэй министр Мухаммед Фавзи гэгшэд делегациин бүридэлдэ орожо ерэһэн байна.

Айлшалалгын дүн тухай мэдээсэл дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын партийно-правительственна делегацитай үгээ хүсэд ойлголсолгын, хани барисаанай оршон байдалда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын хэһэн хэлсээнүүдэй үеэр СССР ОАР хоёрой хоорондын харилсаанда хабаатай асуудалнууд, уласхоорондын мүнөөнэй байдал тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

ОАР-та, бусад араб оронуудта эсэргүү Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгын империалис хүсэнүүдэй, түбхын түрүүн США-гай зүгһөө дэмжэгдэн үргэлжэлүүлэгдэжэ байһанһаа уламжалан, Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон байдал тушаа онсо анхарал хандуулагдана.

Арабуудай Нэгэдэмэл Республика Израилиин гол сохилтые тудажа абаад, Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлые амжажа гараад, саашадаа хүгжэжэ бэхижэжэ байһаар гээд мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ. Президент Гамаль Абдель Насерай ударидадаг Арабай социалис холбооной, ОАР-ай правительствын зүгһөө оронойнгоо оборонно хүсэ шадал бэхижүүлхэ, Советскэ Союзтай, социалис оронуудтай, эб найрамдал хүсэдэг бусад гүрэнүүдтэй харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ, эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэһэн тэмсэлээр арабуудай нэгэдэл хангаха зорилготой оролдолго хүсэлэлгэнь энэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргээ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи оршон байдал Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхахын тула яаралтай тодорхой хэмжээнүүдые абаха эрилтэ табина.

Эзэрхэг түримхэй ябуулгаһаа хохидоһон араб оронуудай үнэн зүб хэрэгые Советскэ Союз саашадаашье дэмжэхэ, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые политическэ талаарнь заһаруулхын түлөө, Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой тогтоолые бүхы талаарнь дүүргүүлхын түлөө ООН-до, мүн тэрээнһээ гадуур тэмсэл ябуулжа үргэлжэлхэ байха гэжэ Совет тала мэдүүлбэ.

Европын зургаан социалис ороной коммунис партинуудай центральна комитедүүдэй ба правительствануудай һаяын мэдүүлгэнь империализмын хүсэнүүдтэ, эзэрхэг түримхэй этэгээдүүдтэ эсэргүү, эзэмдэгдэһэн араб газар дайдые сүлөөрүүлхын түлөө, энэ райондо таарахаар бата бэхи эб найрамдал тогтоохын түлөө тэмсэгшэ араб арадуудта ехэ дэмжэлгэ болоно гэжэ ОАР-ай партийно-правительственна делегаци мэдүүлээ.

СССР ОАР хоёрой хоорондо олон асуудалаар хани харилсаанай үргэдэн хүгжэжэ байһые хоёр талынхид ханангяар тэмдэглэбэ гээд мэдээсэл дотор дурдагдана. Энэ харилсаа холбоогоо саашадань хүгжөөхэ зорилготой тодорхой ябуулгануудые хэхэ тухай эдэнэр хэлсэһэн байна. Советскэ Союзай Коммунис партиин, ОАР-ай Араб социалис холбооной хоорондо тогтоогдоһон хани харилсаанай ехэ удха шанартай байһаниинь тэмдэглэгдээ. СССР-эй ба ОАР-ай арадуудай хоорондын аха дүү ёһоной хани барисаае бэхижүүлгын, империализмда, хархис аашада эсэргүүсэн тэмсэгшэ түрүү хараа бодолто бүхы хүсэнүүдые элсүүлэн жагсаалгын аша туһада эдэ холбоо барисаагаа саашадань хүгжөөхэ шухала гэжэ хоёр тала онсолон тэмдэглэбэ.

ОАР-ай партийно-правительственна делегациин айлшалалга хадаа хоёр ороной хоорондын харилсаа хүгжөөхэ хэрэгтэхи шухала алхам, бэеэ даажа хүгжэхые хүсэдэг арадуудай эрхын, хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө, уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө тэмсэгшэ Советскэ Союз ОАР хоёрой хоорондо харилсан этигэлсэлгын, харилсаа холбооной улам батажажа байһанай шэнэ гэршэ болоно гэжэ хоёр тала тоолоно

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ ГИГАНТЫН БААТАР АЛХАМ

ГРАМОТА
Президиум Верховного Совета
Союза Советских Социалистических Республик
ОРДЕНОМ ЛЕНИНА

Газетымнай мүнөөдэрэй номерой дотор хоёр хуудаһан Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллективтэ зорюулагданхай. Социалис Ажалай Герой Анисим Николаевич Оширов, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Борис Захарович Поздеев, парткомой секретарь Максим Еремеевич Тугутов, түсэбтэ табан жэлэй бусад түрүүшүүл заводой ажал тухай хөөрэнэ. Эдэнэр, мүн мэдээжэ болоһон ондоошье олон нүхэд эндэ хүмүүжэн гараһан, юрын хүдэлмэришэд байһанаа дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин эмхидхэлшэд болотороо ургаһан байна.

Түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ баригдаһан энэ завод, тэрэнэй коллектив республика дотороо хүгжэнги индустри байгуулха ба хүгжөөхэ, хүдэлмэришэн ангиин кадрнуудые, тэрэ тоодо үндэһэн кадрнуудые хүмүүжүүлэн бүридүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэһэн, дүүргэжэшье байна. Мүнөө республика дотор бүтээгдэдэг промышленна продукци дэлхэйн олон оронуудта, аха дүү социалис гүрэнүүдтэ мэдээжэ болонхой. Мүн манай эндэ бүтээгдэһэн элдэб янзын продукци, тодорхойлон хэлэбэл: ууралай даралта шалгадаг приборнууд, электродвигательнүүд, автокрануудь сонхын шэл, модон, хюрөөдэмэл материал гэхэ мэтэ үдэр бүри ороной зүг бүхэн тээшэ эльгээгдэжэ байдаг. Эдэ бүгэдэмнай хүгжэлтэ түгэс промышленность байгуулһан хүдэлмэришэн ангиин хүдэр гараар бүтээгдэжэ, Буряад нютагай нэрэ солые холуур дурдуулнал.

Заводой хүдэлмэришэдэй габьяа, туһа нэмэринь яһала ехэ юм. Заводто хүмүүжүүлэгдэһэн олон хүдэлмэришэд тусхай мэргэжэл шудалаад, промышленна бусад предприятинуудта эльгээгдэжэ, үйлэдбэриинь эмхидхэлсэн толгойлжо, түрүү дүй дүршэлөө дамжуулан үгэжэ байһаар.

Арадай ажахыда шухала паровозуудые бүтээхэ гэһэн Советскэ правительствын даалгабарие амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө, Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан, тус завод СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1948 оной июлиин 3-най Указаар Ленинэй ордендо хүртөө бэлэй.

Республикымнай промышленностиин гигант, индустриимнай гуламта гэжэ нэрлэгдэдэг энэ завод Сибириин, Алас-Дурна зүгэй, Ураалай түмэр замуудаар үдэр, һүнигүй шуумайн гүйлдэдэг электровоз, тепловозуудай, шэнэ түхэлэй пассажирска вагонуудай заһабарихадаг гол предприяти гэжэ тоологдоно. Коммунис парти, Советскэ правительство, совет арад агууехэ Ленинэй захяа заабарие, Эхэ ороноо индустриализацилха программа хараалһан партиин XIV съездын шиидхэбэрие бэелүүлэн, промышленна олон предприяти бодхожо, гээгдэнги заха хизаар байһан холын нютагуудай экономико, болон соёлые хүгжөөгөө, социалис шэнэ байдал зохёон байгуулаа.

Хүсэ ехэтэй тепловозуудые, зайн галай хүсөөр ябадаг электровозуудые заһабарилха бэлиг шадабаритай хүдэлмэришэд эндэ хүмүүжэн гараа. Тэдэнэр орёо оньһон деталь, частьнуудые бүтээнэ, мүнөө үеын шэнэ техникын эзэд болонхой. Заводой хүдэлмэришэн ангиин ажаһуудаг болбосон түхэлтэй соцгородок, һуурин тосхон, тэдэнэй амардаг, сүлөөтэй сагаа хүхюу сэнгэлигээр үнгэргэдэг соёлой ордон, Советскэ Союзай Герой Сергей Орешковэй нэрэмжэтэ соёлой болон амаралтын парк бүхы городой, республикымнай ажалшадай омогорхол болонхой гэжэ хэлэмээр.

Заводой коллектив агууехэ Ленинэй нэрэ алдарые мүнхэлһэн ордендо хүртэһэнэй ажалые харюулмаар, ходо нэрлүүлжэ байхаар ажаллахые оролдоно. В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсан, коллективэйнгээ оруулха хубитые хараалаа. Табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид, 1970 оной ноябриин һайндэр болотор, энэ жэлэйнгээ түсэбые декабриин 26 болотор дүүргэхэ уялга абанхай. Хүдэлмэришэд энэ хүндэтэй, харюусалгатай зорилгоёо бэелүүлхын, ойн баярай шангуудта хүртэхын түлөө мүрысэнэ. Тиихэтээ хамта үйлэдбэриин олон шухала асуудал шиидхэлсэнэ.

Техническэ дэбжэлтэ туйлаха, материал, металл гамтайгаар гаргашалха, жэгдэ һайнаар хүдэлжэ, продукциингаа шанар улам һайжаруулха, бага гаргашатайгаар ехэ продукци үйлэдбэрилхэ гэхэ мэтэ асуудалда коллективэй гол анхарал хандуулагдана. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар продукци үйлэдбэрилгээе улам нэмээхэ гэһэн Щекинскэ химическэ комбинадайхидай үүсхэлые дэмжээд, хүдэлмэришэдэйнгөө тооё олошоруулангүйгөөр мүнөөнэйхиһөө һураггүй ехэ продукци бүтээдэг болохо арга боломжо тодорхойлжо эхилээ.

Урдаа табиһан зорилгоёо, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ хаба шадал, хүсэл эрмэлзэлгэ эдээндэ бии. Түсэбтэ табан жэлэй үедэ тус завод технико-экономическа талаараа һайн үрэ дүн туйлаа. Продукци үйлэдбэрилхэ, худалдаха, гүрэндэ ашаг олзо оруулха энэ жэлэй 11 һарын түсэб дүүргэгдээ. Байгша оной түрүүшын хахадай туршада нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 5,8 процентээр үлүү ехэ продукци худалдаһан, ажалай бүтээсэ 7,6 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байна. Продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха, гүрэндөө ехэ олзо доход оруулха тэмсэл эндэ үргэнөөр дэлгэрээ.

Ленинэй орденто энэ коллектив республика соогоо эгээл түрүүлэн, ажалаа эрдэм ухаанай заабариин үндэһөөр эмхидхэхэ түсэб бэелүүлжэ эхилһэн юм. Хэдэн жэлэй туршада дүүргэгдэхэ холын хараата түсэбэй ёһоор заводой үйлэдбэри эмхидхэгдэжэ байна. Бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга хүдэлмэришэдтэ хангаха, хүдэлдэг газарыень зүбөөр гэрэлтүүлхэ, агаар сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ тодхохоһоо захалаад, үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ, шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ асуудалаар ехэ алхам хэгдэжэ байһаар.

Эдэ жэшээ баримтанууд ленинскэ сэсэн мэргэн национальна политикын бодото бэелэл, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха агууехэ хэрэгтэ буряадай хүдэлмэришэн ангиин эдэбхитэйгээр хабаадажа, хубитаяа оруулалсажа байһанай гэршэ болоно.

Ленинэй орденто коллектив хүдэлмэришэн ангиин үндэр нэрые дээрэ үргэн ябажа, алдар солоёо дурдуулна, туйлаһан амжалтаяа арьбадхажа байна.

Ажалай үшөө нэгэ үдэр дүүргэһэн хүдэлмэришэд заводһоо бусажа ябана. Энэ коллективэй габшагай хүдэлмэри, үүсхэлтэ хэрэг тухай газетымнай 2—3-дахи хуудаһануудта уншагты.

БУРЯАД ОРОНОЙ

ТУГ ДЭЭРЭМНАЙ — ЛЕНИНЭЙ ОРДЕН

ТЭРЭ ГЭҺЭЭР ехэшье саг үнгэрөөгүй. Эхэ оронойнгоо экономико, культура хүгжөөлгэдэ Россин Федерациин габьяатай бэйһанинь сэгнэгдэжэ, Совет засагай 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан Октябрьска Революциин орденоор тэрэниие шагнаха тухай Указ соносхогдоһон, газетэнүүдтэ толилогдоһон байгаа.

Манай коллектив баясхаланта энэ ушарые тэмдэглэн, митинг үнгэргөө һэн. Сэдьхэл хүдэлгэмэ үнэн зүрхэнэй үгэнүүд хэлэгдэһэн байгаа. Эхэ ороноймнай шэнэ байгуулалтын ехэ хүсэн—хүдэлмэришэн ангиин таһаршагүй хубинь болохо манай заводой хүдэлмэришэд тэрэ митинг дээрэ 1968 оной социалис уялгануудые абажа, саашадаа туйлаха бүхы амжалтаяа В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо зорюулха гэжэ шиндээ бэлэй.

1967 оной декабриин 21-дэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайгаа хүдэлмэришэд омог баяртайгаар элидхэһэн байгаа. Заводнай үнгэрһэн жэлэй туршада бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ гурба дахин түрүүлжэ гараад, дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн юм.

Ленинэй ордентэ манай коллектив Эхэ оронойнгоо дээдэ зэргын энэ шагналые бодото ажал хэрэгээрээ харюулжа ябаһаар. Коллективэй гаталан гараһан замые гэдэргээ эрьен хараа һаа, хүгжэһэн түүхынь хуудаһануудые ираа һаа, энэ хэлээшэмнай эли тодоор гэршэлэгдэхэ байна. Республикымнай эгээл томо, эгээл олон хүдэлмэришэдтэй манай завод социализм байгуулхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ жагсан ябаа. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури табиха зорилгын табигдаад байһан мүнөө үедэ урданайхи мэтэ шадал зэргээрээ хуоитаяа оруулалсажа байһаар.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа бэелүүлхэ гэшэ манай коллективэй нэрэ хүндын хэрэг болонхой. Хүдэлмэришэд нэгэнтэ бэшэ һайн һайхан үүсхэл гаргаһан, социалис мүрысөө толгойлон ябаһан, ябажашье байна. Холо ошолтогүй, һүүлэй хэдэн жэлэй жэшээ дээрэһээ энээниие баримталан харуулмаар. Совет засагай 50 жэлэй хүндэлэлэй социалис мүрысөө эмхидхэхэ үүсхэл гаргаад, энэ мүрысөөндэ оролсохыень республикынгаа ажалшадые уряалаа һэн. Бии байгаа техникэ, түхеэрэлгэнүүдээ ашагтай һайнаар хэрэглэхэ, предприятиин хүсэ шадалые проектээр хараалагдаһан хэмжээндэнь болзорһоо урид хүргэхэ гэһэн Зүүн-Сибириин металлургическа заводой үүсхэлые республика соогоо эгээл түрүүлэн дэмжээд, социалис шэнэ уялга абаһан байгаабди.

Энэ талаар абтаһан уялга бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байна. Заводой хэдэн цех һэльбэн заһабарилагдаа, шэнэ техникэ тодхогдоо. Тэрэнэй ашаар ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлээ. Электровоз, тепловозуудые заһабарилхын тула үйлэдбэрэй үндэһөөрнь хубилгаһан шэнэдхэхэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэжэ, технологи нарижуулан һайжаруулагдажа байна.

Январиин эхиндэ болоһон партийна, ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ байгша оной социалис уялга баталан абтаа һэн. Энэ жэл өөрын онсо илгаатай. В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн гүйсэхэ һүүлшын он болоно. Тиимэһээ энэ жэлэй туршада һайнаар ажаллажа, амжалта туйлабал, ойн хүндэлэлдэ ажалай шэнэ бэлэг баригдаха. Заводой хүдэлмэришэд өөһэдынгөө харюусалга, уялгые һайн мэдэрнэ. Алишье цех, участок, бригада ошожо хараа һаа, хүдэлмэришэдэй политическэ, ажалай эдэбхи үүсхэлые обёорон баясахаар байдаг. Коллектив бүхэн—ехэшье, багашье байг,—хүдэлмэришэн бүхэн энэ ойн баярта өөрынгөө ажалай бэлэг барихаар зорижонхой. Бүхы хүдэлмэришэдэймнай 95 процентнь жэлэй, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ уялга абанхай.

Манай коллектив абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ, туйлаһан амжалтаяа арьбадхаха байһандаа батаар этигэнэ. Жэлэй үнгэрһэн һаранудай үрэ дүн нимэ этигэл найдабари түрүүлнэ, шэнэ амжалта туйлахыень хүдэлмэришэдые зоригжуулна. Продукци бүтээхэ, худалдаха 11 һарын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлһэнэй ашаар продукци үйлэдбэрилгэ 8 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй ашаг ехэтэй байхын тула цех, участок, бригаданууд хоорондын, хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдэнхэй. Мүрысөөнэй гурим парткомой, завкомой, дирекциин зүгһөө баталагдаһан, коллектив, хүдэлмэришэн бүхэндэ мэдээжэ болгогдоһон юм. Арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхын, ехэ бүтээсэ туйлахын тула тусхай конкурс харалганууд үнгэргэгдэнэ.

Абаһан уялгаяа бэелүүлхын тула тэрэнэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһые ходо хинан шалгаха ехэ шухала юм. Коллективнай хахад жэлэй үрэ дүнгүүдые үргэнөөр зүбшэн хэлсэһэн, туйлаһан амжалтаяа, гаргаһан алдуу, дутагдалаа элирүүлһэн, согсолһон байна. Аппаратна, механическа, автотранспортна, дизельнэ, шэрэм шудхалгын, вагон-мөөрэнүүдэй, нормалиин цехүүдэй коллектив абаһан уялгаяа һайнаар дүүргэжэ ябана.

Бүхы ажалнай урагшатай һайн, һанаагаа зобохоор бэшэ гээ һаа, алдуу болохо. Мүнөө үедэ урданайхиһаа һураггүй шанга эрилтэ урдаа табиха ёһотойбди. Заводой технико-экономическа талаараа бараг һайн үрэ дүн туйлабашье, шиидхэгдээгүй олон асуудал коллективэй урда гаранхай. Заводоймнай шухала үйлэдбэри болохо электромашинна, булад шудхалгын цехүүд гээгдэлдэ ороно, түсэбөө дүүргэжэ шаданагүй. Мүрысөөндэ шалгаржа ябаһан түрүүшүүлые материальнаар, моральнаар урмашуулха, эдэбхи үүсхэлыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ дутагдал бии.

Эдэ бүхы асуудалаар партком һонирхожо, бии байгаа дутагдал усадхаха хэмжээ хараалһан байна.

Үдэр хоногуудай үнгэрхэ бүри ойн һайндэр ойртоно. Энэмнай ямар нэгэ юрын һайндэр бэшэ гэжэ хүн бүхэн ойлгоно. Мүлжэлтэ, дарлалта доро байһан ажалша зониие сүлөөлхэ, гэрэлтэ һайхан ажабайдал зохёохо харгы зам зааһан, мүнхэ һургаал заабари үгэһэн В. И. Ленинэй 100 жэлэй ой өөрсэ илгаатай, ехэ удха шанартай һайндэр мүн. Дэлхэйн түрүү үзэл сурталта бүхы хүнүүд, ажалша арад энэ ойе тэмдэглэхээр бэлдэжэ байна.

Һайн һайхан ажал хэрэгүүдые үүсхэжэ, эхэ оронойнгоо үмэнэ габьяатай байһанайнгаа түлөө манай завод 1948 ондо Ленинэй орденоор шагнагдаа һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо заводоймнай нэрэ агууехэ энэ нэрэтэй холбогдон дурдагдана гээшэ. Ленинэй ордентэ коллективүүд эрхим ажалаараа, шэнэ амжалтаараа үндэр хайраяа ходо харюулха хүндэтэй, харюусалгатай зорилготой гээшэ. Тиин манай хүдэлмэришэд эдэ үдэрнүүдтэ политическэ, ажахын ехэ шалгалта барижа байнхай. Ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа коллективэй хэр дүүргэжэ шадаһанай зэргээр тэдэнэй политическэ болбосорол, мэдэрэл шалгарха.

Табан жэлэй даабарита түсэбые 1970 оной ноябриин долоон болотор, байгша оной даабариие декабриин 26 болотор дүүргэхэ, уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар жэлэй туршада 340 мянган түхэригэй алмалга хэхэ, 8100 дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада оруулха, мүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, материал, металл, электрын элшэ алмаха талаар тусхай уялга абтаһан байна. Хүдэлмэришэдэй бэлэдхэл, эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхын тула мүн лэ тодорхой зорилго хараалагдана.

Партком, завком, ВЛКСМ-эй заводской комитет коллективэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадаа, абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллахаар, коммунизмын эдэбхитэдэй байгуулагшад байхаар хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ зорилго урдаа табина. Ленинэй мүнхэ һургаалай илан мандаһан, Ленинэй захяа заабариие хүтэлбэри болгон манай оронойо урагшаа амжалтатайгаар дабшажа байһан, партиин, хүдэлмэришэн ангиин үүргэ тодорхойлһон һургаал, ёһо гуримууд тухай лекци, хөөрэлдөөн, теоретическэ конференцинүүд саг үргэлжэ үнгэргэгдэдэг болоо. Тиихэдээ В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай партиин ЦК-гай тогтоол дүүргэхэ гэжэ оролдогдоно.

Ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараһан түрүүшүүл материальна, моральна урмашуулгада хүртэнэ. Урмашуулгын ёһо гурим баталагдан абтаа. Абаһан уялгаяа бодотоор бэелүүлһэн ажалай түрүүшүүл заводой «Ленинскэ хүндэлэлэй дэбтэртэ» бэшэгдэхэ, районой «Ажалай алдар солын дэбтэртэ» бэшэгдэхээр зууршалагдаха юм. Социалис мүрысөөнэй хахад жэлэй үрэ дүн согсологдожо, 50 гаран түрүүшүүлэй нэрэ эдэ дэбтэрнүүдтэ бэшэгдээ. Мүн зургаан бригада, дүрбэн участок нимэ хүндэлэлдэ хүртэбэ.

Коммунис ажалай 6000 шахуу ударнигууд, өөрынгөө табан жэлэй түсэбые дүүргэһэн 300-аад түрүүшүүл ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөө толгойлон ябана. 12 цехэй, 9 таһагай, 76 бригадын, 33 участогай коллективүүд коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэтэй. «Манай хажууда нэгэшье гээгдэжэ ябагша байха ёһогүй» гэһэн харалга залуу хүдэлмэришэдэй дунда үнгэргэгдэжэ байна.

Ленинэй ордентэ манай коллектив ойн баярта ажалай һайн бэлэг бариха гэһэн һанал эрмэлзэлгэтэй. Ордентэ коллектив байһанаа дахин гэршэлэн харуулха, нэрэ солоёо дурдуулхын тула оролдон, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа элсүүлжэ байһаар. Мүрысөөндэ шалгарһан коллективүүдые, түрүүшүүлые ойн баярай хүндэлэлэй шангуудаар шагнаха гэһэн парти, правительствын тогтоолтой хүдэлмэришэднай танилсаа. Заводой цехүүдтэ митинг, суглаанууд үнгэргэгдөө. Ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлахэ, абаһан уялгаяа бэелүүлхэ, ойн баярай шангуудта хүртэхын түлөө мүрысэхэ гээшэ хүдэлмэришэдэй нэрэ хүндын хэрэг болонхой.

М. ТУГУТОВ,
парткомой секретарь.

ОЙН БАЯРТА—ЭРХИМ УГТАМЖА

Александр Николаевич МЕЛЬНИКОВ,
шэрэм шудхалгын цехэй мастер:

Манай багша В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн һайндэртэ ажалай бэлэг бариха тухайгаа ажалша хүн бүхэн бодомжолно ха юм. Заводоймнай хүдэлмэришэд гаталан гараха замаа хараалжа, социалис уялга абаһан. Цех, участок, бригада бүхэнэй коллективүүд хамтынгаа хэрэгтэ оруулха туһа нэмэрээ тодорхойлон, шармайн оролдожо эхилээ.

Минии хүдэлжэ эхилһэн 1933 онһоо хойшо заводнай ехээр хубилаа. Хүдэлмэришэдэй өөһэдынь хүсэ шадалаар, анхарал оролдолгоор бэхижэн хүгжэжэ, улам ехэ продукци бүтээдэг болоожо байна. Абаһан уялгаяа бэелүүлхэ, продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ гэһэн хамтын тэмсэлдэ манай участогай хүдэлмэришэдэй оруулжа байһан хубитаа тиимэ ехэ бэшэ. Теэд далайда дуһалай нэмэри болодог шэнгээр хүн бүхэнэй, коллектив бүхэнэй хүсэл оролдолго гаргаһанай зэргээр лэ хамтын амжалта туйлагдана ха юм.

Хүдэлмэришэднай өөһэдынгөө оруулха хубитые мэдэрэн ойлгоод, һайнаар ажаллахые оролдоно. Табан жэлэй дүрбэн жэлэй даабариһаа гадуур тормозой 3000 колодко бэлдэхэ гэһэн уялгаяа заатагүй бэелүүлхэ гэжэ бултадаа зоригжонхойбди. Хэдэн хоногһоо дүрбэн жэл дүүрэхэеэ байна. Колодко хэхэ энэ жэлэй түсэб холо үлүүлэн дүүргэгдэхэнь. Манай хүдэлмэришэд Михаил Тармаков, Клава Агафонова, Максим Мандаров, Рита Рябова болон бусад түрүүшүүл өөһэдынгөө уялга бодотоор бэелүүлэн, халаан бүхэндэ даабаряа 125—130 процент дүүргэдэг болоо. Эдэ нүхэд цехэй эгээл харюусалгатай ажал дүүргэдэг. Тормозой колодконуудые сугалуулха ажал дүй дүршэлтэй, харюусалгаяа һайн мэдэрхэ хүдэлмэришэдтэ даалгагдадаг. Эдэ түрүүшүүл иимэ дасбариие һайн шанартайгаар саг соонь дүүргэдэг болонхой.

Маргарита Константиновна ...
локомотив хабсаралгын цехэй ...
Буряадай АССР-эй Верховно Со...

Ленинэй ордентэ манай заводой коллектив ходо эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажалладаг гээ һаа, үлүү юумэ үгы. Түрүүшүүл гү, али бригада, участок, бүхы коллективнай олон шэнэ үүсхэл гаргаһан байха. Ондоо тээ гаргагдаһан үүсхэлые мүн лэ халуунаар дэмжэдэгбди.

Металл, материал гамнажа, тэрээгээрээ багша Владимир Ильич Ленинэй алдарта ойн гүйсэхэ үдэрнүүдтэ продукци үйлэдбэрилхэ гэһэн үүсхэлые заводоймнай хүдэлмэришэд халуунаар дэмжэжээ. Инструментальна, механическа цехүүдэй, 14 бригадын, 28 участогай коллективүүд, мүн автотранспортна цехэй 200 жолоошод түрүүшээр энэ үүсхэл дэмжээд, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан байгаа.

Һүүлээрнь иимэ мүрысөөн заводой бүхы цехүүдтэ дэлгэрээ һэн. Тэрэнь ашаг үрээ харуулжа байна. Локомотив-вагонуудай запасной частьнуудые бэлдэхэдээ металлай элдэб хаядаһан хэрэглэгдэдэг болоо. Нёдондо 700-аад тонно хаядаһа дахинаа хайлуулан, запасной частьнуудые бэлдээбди. Мүн 30 тонно туулганай бабит шудхалга алмагдаа. Энэ ... мнай үнэтэй ... болохо юм ...

Элдэб ... балалта ... улам үргэ... Завод энэ ... но ашаа... нуудай 30 ... ва хаалт... тай. Тэдэ... хэрэглэлһ... таллаар бү... бал. 400—... жэтэй бу... га бии. Г... дые холбо... шайба хэх... 98 тонно ... лагдаха ... логдоо. Х... хамтынгаа ... ёһоор хан... мэ гамта... лаа һаа, е... үнэтэ мета... арьбсалагда... хи хүд... ажалдаа ... ёһоор хан...

ЗАВОДОЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

● **СССР-эй Арадай Комиссарнуудай Соведэй дэргэдэхи Ажалай болон Оборонын Соведэй 1932 оной февралиин 2-то абаһан тогтоолой ёһоор завод баригдажа эхилээ һэн.**

● **1933 оной сентябрь соо түрүүшын барилга-заһабариин механическа цех, кислородно станци баригдажа дүүргэгдээ.**

● **1934 ондо заводой барилгада 68 миллион түхэригэй капитальна һомололго хэрэглэгдээ. Энэнь барилгын түрүүшын жэлэйхиһээ гурба дахин ехэ байгаа.**

● **1936 ондо вагон, паровозой комбинат, ТЭЦ, металлургическа, энергетическэ, туһалбариин цехүүд ашаглалтада үгтөө. 1937 ондо котельнэ, булад шудхалгын цехүүд хүдэлжэ эхилһэн.**

● **1938 оной сентябрьда завод ашаглалтада тушаагдаад, паровоз, вагонуудые заһабарилдаг болоо.**

● **Дайнай үеын 40-өөд онуудта шэнэ паровозууд бүтээгдэдэг һэн. 1948 онһоо завод дахинаа заһабари хэдэг болоо. 1955 онһоо металлическа вагонууд, 1962—63 онһоо хүсэ ехэтэй локомотивууд заһабарилагдажа байна.**

● **Завод долоон жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргээд, 10,7 миллион түхэригэй продукци даабариһаа гадуур үйлэдбэрилэн гаргаа. Долоон жэлэй туршада ажалай бүтээсэ, 1958 онойхитой сасуулхада, 55,9 процентээр дээшэлһэн юм.**

● **Һүүлэй 12 һарын туршада 100 гаран мянган дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада тушаагдаа. Жэл бүхэндэ 450 бүлэ шэнэ байрануудта нүүн ороо.**

● **1958 онһоо эхилжэ завод жаротрубна котелнүүдые бүтээнэ. Тэдэнь Эхэ оронеймнай түмэр замай олон отделени, аха дүү Монгол Арадай Республика эльгээгдэнэ.**

● **1959—63 онуудай туршада завод шэнэдхэн байгуулагдаа, тепловоз, электровозуудые заһабарилхын тула найман шэнэ цех баригдаа.**

● **1967 онһоо заводой үйлэдбэриин хэмжээн 15 процентээр, ажалай бүтээсэ 13,6 процентээр дээшэлээ.**

ЗОХЕОН БАЙГУУЛХЫ ГОЛ ХҮС...

Агуухэ багша В. И. Ленин шэнэ общество эмхидхэн байгуулгада хүдэлмэришэн ангиин дүүргэхэ түрүү үүргэ тухай тодорхойлжо үгөө бэлэй. Ленинэй сэсэн мэргэн захяа заабари бэелүүлэн, хүдэлмэришэн анги шэнэ ажабайдал зохёогоо. Залуу Совет гүрэнэй экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргээ. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха ехэ зорилго мүнөө бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

Бүри һаяхан шэнги һанагдана. Гартаа комсомолой путевко бариһан 1500 гаран залуу хүдэлмэришэд 30-аад онуудта буряад нютаг ерээ һэмди. Эхэ оронойнгоо холын нэгэ заха хизаарта промышленность байгуулгада туһа хүргэхэ, түбэй районуудай хүдэлмэришэн ангиин ёһо заншал дамжуулан үгэхэ зорилготойгоор маанадые Комсомол иишэ эльгээһэн байгаа. Москва, Ленинград, Свердловск, Ростов, Харьков болон бусад городуудай хүдэлмэришэдэй залуу түлөөлэгшэд республикын промышленна томо предприяти бодхолсоһон, түрүүшын продукци үгэжэ эхилхэдэнь туһа нэмэрээ оруулалсаа юм.

Ажалай болон Оборонын Соведэй декредэй ёһоор, Буряадай республикада паровоз-вагон заһабарилгын завод бариха тухай тогтоолой гарахада, партиин обком болон Арадай Комиссарнуудай Совет барилгын томо организаци байгуулха, барилгада республикын ажалшадые олоор хабаадуулха хэмжээ хараалһан юм. Арадай Комиссарнуудай Соведэй дэргэдэ Барилгада туһа хүргэхэ комитет байгуулагдаһан.

Холоһоо ерэһэн маанадай дунда Совет гүрэнэй ондоошье яһатанай түлөөлэгшэд бии һэн. Республикын холо ойрын районуудһаа ерэһэн буряад хүнүүд хүрзэ, алха гартаа барин, барилгада хабаадалсаа. Буряад дэгэл, хасабша малгайтай зон тэрэ үедэ эндэ олсор ерээ. Заводые богони болзор соо барижа дүүргэхэ гэһэн нэгэл һанал бодолтойгоор бултадаа ажалладаг байгаабди. Эгээл тэрэ үедэ воскресунигүүд эмхидхэгдэжэ, республикын ондоо предприяти, организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд заводой барилга дээрэ хүдэлэлсэдэг һэн. Иимэ воскресунигүүд хүнүүдые нэгэдүүлдэг, ажалай баатаршалгада зоригжуулдаг, ажалдаа шэнэ, коммунис ёһоор хандахаар хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлдэг байгаа.

Семен Григорьевич Попов, Марк Антонович Чернышов, Петр Хабаевич Майков, Евгений Григорьевич Курочкин, Аким Иванович Лобынцев болон бусад олон хүнүүд заводой цехүүдэй түрүүшын шулуу табилсаһан, түрүүшын паровоз заводой хашаа сооһоо үдэшэлсэһэн юм. Тэдэнэр мүнөө болотор түрэл заводтоо ажаллажа, алдар солыень дурдуулжа байна. Юрын хүдэлмэришэн, барилгашан байһанаа бэрхэ мэргэжэлтэд, үйлэдбэриие эмхидхэлшэд болотороо хүмүүжэн ургаһан хүнүүд олон. Тэдэнэй зариман заводой цех, таһагуудые даажа ябана, зариманиинь республикымнай ондоо томо предприятинуудые, партийна ба совет органуудые толгойлно. «Электромашина» заводой директор Павел Нилсанович Бурлов, сулна бүтээлгын заводой директор Анатолий Семенович Асеев, «Теплоприбор» заводо... женер Юрий Владимирович Музыка — ... һаа, үшөө олон нүхэд заводто урган гар...

Түрүүшын табан жэлнүүдэй стахановец... Петрович Цельгафер, Николай Плато... Яков Моисеевич Присяжнюк, Митрофан... Никитин, Иван Иванович Кириенко мүн... лис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсан... Присяжнюк гэгшын даадаг бригада го... дукци бүтээдэгээрээ суутай, 1935 онһоо... лажа байна. Фрезеровщик Н. Н. Ки... мэргэжэл шудалаа, мүнөө өөрынгөө таба... бариие дүүргээд, 1971 оной түсэбөөр а... Буряад малшадай хүбүүд, басагад индус... да дуршэжэ, республика соогоо һайн ... мэришэд болонхой. Социалис Ажалай Г... Николаевич Оширов, Ленинэй ордентэ Р... вич Торонов, Буряадай АССР-эй Верхов... путат Клавдия Алексеевна Тулаханова, ... шо дархан Ринчин Сандукович Цырендо... дэй депутат Дондок Гатапович Ламожапо... дэнэй дундаһаа нэрлэмээр.

Ударна гэжэ соностогдоһон заводой ... ажаллахада урматай һэн. Барилгые тү... гэжэ шармайн оролдообди. 1933 онһоо ... хэндэ ямар нэгэ шэнэ барилга бэлэн бо... һэн. Барилгашад заводой корпус, цехүү... хамта хүдэлмэришэдэй ажаһууха гэр бай... дон, бэеэ эмшэлүүлхэ поликлиникэ, ... үгөөр хэлэхэдэ, соцгородогой ехэ, бага ... бодхоо.

1935 оной ноябриин һайндэр һэн, ... эгээл томо предприяти бодхожо. түрү... заһабарилжа, амжалта туйлажа эхилһэ... хүдэлмэришэд Соёлой шэнэ ордон ... Октябриин 18 жэлэй ойн һайндэр... Баярламаар, омогорхомоор лэ һэн ... онуудта хүдэлмэришэднай уйтан, муу ... байрануудһаа олон дабхар, шулуун ... орожо, шэнэ ёһоор түбхинөө бэлэй.

Промышленностиин гигант болоһон ... республикын хүдэлмэришэн анги, тэрэ ... кадрнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ ... Эндэһээ хүдэлмэришэн ангиин ёһо... доо фабрика, заводуудаар тараһаншье ...

Шэнэ общество байгуулха агуу... хүдэлмэришэн анги совет ехэ оронойнго... хизаарые шэнэдхэн байгуулжа, үндэһө... Энээниие манай Ленинэй ордентэ ло... һабарилгын заводой индустриальна ... шээ дээрэһээ хаража болохо юм.

В. ...
инструментальна ...
СССР-эй Верховно Сове...

ҮНДЭР ТҮРЭЛТЭ ХҮДЭЛМЭРИ...

АЖАЛАЙ АЛДАР солын дэбтэр. Иимэ хэдэн дэбтэр минии урда табяатай. Дэбтэр бүхэндэ олон хүнүүдэй фото-зураг, нэрэ обог, ажалайнь намтар хуряангыгаар тодорхойлогдонхой. Дэбтэр бүхэниинь улаан үнгэтэй, гоёон шэмэглэгдэнхэй, алтан үзэгүүдээр бэшэлэгдэнхэй.

Хуудаһануудыень иранаб... Ленинэй ордентэ локомотив-вагон заһабарилгын заводой түрүү хүнүүдтэй танилсанаб. Түрүүшүүлэй үдэр, һара, жэл бүхэнэйнь ажалай габьяа согсологдон, оройдоо хэдэн үгэнүүдээр тайлбарилагдана. Теэд эдэ үгэнүүд олон юумэ тухай хөөрэжэ үгэнэ, ганса эдэ түрүү хүдэлмэришэдэй бэшэ, харин бүхы коллективэй, заводой намтар тухай домоглоно.

Түрүүшын дэбтэр. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ шалгарагшадай ажалай габьяа харуулһан Хүндэлэлэй энэ дэбтэр 1947 оной май һараһаа бии болгогдоһон. Түрүүшын хуудаһан. Матвей Семенович Конобеев, түмэршэ дархан, стахановец, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ стахановска ёһоор ажаллаһанай түлөө «Хүндэлэлэй тэмдэг» гэһэн орденоор шагнагдаһан.

Үнинһөө сууда гараһан, танил болоһон Марк Антонович Чернышов. Харин мүнөө минии урдаһаа залуу, гушаад наһатай хүн харана. Паровоз бүтээлгын цехэй фрезеровщик тэрэ 1947 ондо заводой үнишэ хүдэлмэришэн гэжэ тоологдодог байгаа. Заводто 1934 онһоо. Жэл 9 һара соо табан жэлэй даабари дүүргэһэнэй түлөө дэбтэртэ бэшэгдэһэн. Республикынгаа 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан Ажалай габьяагай түлөө медальда хүртэһэн.

Шэнэ хуудаһан, шэнэ хүнүүд. Ород, буряад, татар, ондоошье яһатан. Инструментальна цехэй фрезеровщица Дарья Шадыровна Сандакова 10 жэлэй туршада өөрынгөө мэргэжэлдэ олон залуушуулые һургаһан, хоёр жэл 9 һара соо табан жэлэйнгээ даабари дүүргэһэн.

Клавдия Алексеевна Тулаханова. Вагон-пассажирска цехэй стахановка, ходо эрхим шанартай продукци бүтээдэг, даабаряа жииртээ 168 процентдэ хүргэдэг.

Ажалай алдар солын дэбтэрнүүдэй шэнэ шэнэ хуудаһа ираха, шэнэ шэнэ мүрнүүдые уншаха бүрим Ленинэй ордентэ коллективэй ажалайнь намтар, хүдэлмэришэн ангиин улам арьбадхан баяжуулжа байгаа ёһо заншал эли тодо болоно. Республикымнай эгээл томо, мэдээжэ заводой хүгжэлтын түүхэ, тэрэнэй коллективэй ёһо заншал үнэхөөрөө баян.

ЗАВОДОЙ ТҮҮХЭ республикымнай индустриальна хүгжэлтын бүхы замтай нягта холбоотой. Россин түбэй хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд парти, правительствын уряалаар ой тайгаар бүрхөөгдэһэн, мүн хооһон тала дайда байһан газарта ерэжэ, хани ёһоной хүдэр гараа һарбайжа, шэнэ ажабайдал зохёохо замаар буряад арадые дахуулан ударидаа.

Республикын арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкын зарим зүйлнүүд ню... рагдана. Гартаа хүрз... ябаган тэргэ шэрэһэн ... нэй зариман буряад ... нүүд. Набтархан са... гэрхэнүүд. 30-аад ... жа захалһан завод ... байгаа. Барилгын зэр... гар хюрөө, һүхэ, яба... доо юумэ байгаагүй. ... ажабайдал зохёожо ... мэришэн анги урагша... ямаршье бэрхэшээл ... сэл зорилготой ба... агууехэ һургаал, парти... вын уряа хандалга ... ажал хэрэгтэ зориг...

СТАХАНОВСКА ... эхиие эндэ бари... Кузьмич Мелихов таби... шээгээр олон барилга... бүтээсэ дээшэлүүлһэн, ... үлүүлэн дүүргэдэг боло... хановска хүдэлөөн зав... дэмжэгдэн дэлгэрээ. Т... мүүдэй нэгэн гэжэ тоо... Курочкин, вагон-мөөри... токарь Синютин, арм... токарь Степанец, меха... токарь Аюшинов нэгэ ... нок хангаха үүсхэл гар...

Эдэ түрүүшүүлэй гү, ... щик Чернышов, то... үрэмдэгшэ Вишняков ... һайн һайхан эрмэлзэл ... ри дэмжэгдэжэ, дали...

Түүхын хуудаһануу... жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри ... та, түүхын шэнэ хууда...

Электромашинна цехэй Борис Андреевич Чикишевэй даадаг электрослесарьнүүдэй бригада социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлэһэн юм. Энэ бригада партиин XXIII съездын, Совет засагай 50 жэлэй нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Ажалай ленинскэ вахтын үедэ һайнаар ажаллажа байһанайнгаа түлөө «Ажалай алдар солын дэбтэртэ» бэшэгдээ. Бригадир Б. А. Чикишев (зүүн гарһаа) слесарь-хабсаргагша Юрий Малыгинтай хөөрэлдэжэ байна.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

ИНДУСТРИИН ГУЛАМТА

[М]ИНИИ ЗАВОД—МИНИИ ОМОГОРХОЛ

[т]омо барилганууд. Зэнхэ- hаруул цехүүд. Элдэб [тех]никэ. Элдэб янзын мэргэ-[жэлэй] манган хүдэлмэришэд. [...] — минии завод, түрэл [...]нги hанагдадаг минии

[...]хэндэ олон түмэн хүдэл-[мэришэдтэ]гөө хамта заводойнгоо [...] орожо, цех тээшэ алхал-[...] бүреэ сугтаа ябадаг хү-[...]рэлдэхэ, оршон тойрон [...]өрон шэнжэлхэ дурам [...]эхөөрөө хамаг юумэ hо-[...] анхарал хандуулма шэн-

[...]hоо заводой олон тоо-[...]тээшэ үглөө бүхэндэ ал-[...]лмэришэдэй дунда үни-[...] хэдэн жэл соо сугтаа [...]нүхэдтэйгөө уулзахаш. [...]хэн ямар нэгэ hанал бо-[...]дэг. Үнинэй үнгэрhэн [...]ли болоhон ушар hанагда-[...]боложо байhан үйлэ хэ-[...]хөөрэлдэхэш, ондоо це-[...] hонин тухай дуулахаш [...]завод республикымнай [...]предприяти гэжэ нэрлэг-[...]рөөшье тиимэ. Хүдэлмэ-[...]хэдэн мянгаар тоологдо-[...] продукци ороной түмэр [...] отделенинүүдтэ мэдээжэ. [...]тэнэй агууехэ багша [...] Ильич Ленинэй захяа [...]елүүлжэ, Коммунис пар-[...]вет правительство оро-[...]эарнуудай нэгэн — Бу-[...]спубликада промышлен-[н]о предприяти байгуулжа [...] Эхэ ороноо өөрын ин-[...]лгохо, экономико, куль-[...]олгын материально-тех-[...]иза байгуулха зорилго [...] партиин XIV съездын [...]е бэелүүлжэ эхилhэн [...] табан жэлнүүдэй үедэ [...] баригдаhан юм. Эгээн [...] паровоз заhабарилжа, [...]а cooho үдэшэн мордо-[...] хойшо 35 жэл энэ зун

[...] паровоз, түрүүшын [...]нь гол түлэб хүдөө ажа-[...] республика дотор про-[...]гант баригдажа, түмэр [...]йлан гүйлдэдэг паровоз [...], аян замдань мордохуу-[...] Энэ жэлэй туршада 31 паровоз капитальнаар заhабарилагдаhан байна.

Эгээл тэрэ үедэ хүдэлмэришэдэй гол кадрнууд хүмүүжэн ургажа эхилээ, тэдэнэр зоримгойгоор урагшаа алхалаа. Хүгжэлтымнай түүхэ боложо үлэhэн он жэлнүүдэй дабшасые эрьен харахада hонин, омогорхомо байдаг. Түсэбтэ табан жэлнүүдэй үедэ заводнай бэхижэн хүгжэhэн, үргэдхэгдэhэн юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ фронтдо хэрэгтэй продукци, дайнай hүүлээрхи 50-аад онуудта металлическа вагонууд заhабарилагдадаг болоо.

Заhабарилгын хүдэлмэрине дүүргэхэтэй хамта «СО» түхэлэй паровозуудые хэжэ захалаа. Шэнэ паровозууд парти, правительствын хараалhан саг болзор соо бүтээгдээ hэн. Манай коллектив гүрэн түрынгөө шухала олон даабари дүүргэhэн, мүнөөшье дүүргэжэ байhаар. Эхэ оронойнмай хүгжэжэ, экономикоо бэхижүүлхэ зорилгын табигдахатай хамта манай коллективтэ шэнэ, бүри харюусалгатай даалгабари үгтэдэг.

Эхэ ороной үгэhэн даалгабари бүхэн хараалагдаhан саг болзор соогоо, нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэгдэнэ гэжэ хэлэхэ архэ коллективтэмнай бии. Заводоймнай гаталжа гараhан зам энээниие элеэр гэршэлнэ. Түмэр замаар ябаха составуудые заhабарилха, шэнэ локомотивуудые бүтээхэ талаар правительствын үгэhэн даалгабариие амжалтатайгаар дүүргэhэнэй түлөө манай завод 1948 ондо Ленинэй орденоор шагнагдаhан юм.

1959—65 онуудай туршада заводнай ехээр хүгжөө, шэнэдхэн байгуулагдаа. Хүсэ ехэтэй локомотивууд — тепловоз, электровозуудые заhабарилжа эхилхын тула цехүүдые үргэдхэхэ, шэнээр бариха, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болоо hэн. Хуушан түхэлэй продукци үйлэдбэрилхэтэй хамта 20 миллион түхэригэй капитальна барилга эрхилхэнь бэрхэшээлтэй байгаа. Теэд Ленинэй орденто заводто хүмүүжэн ургаhан кадрнууд, промышленна барилга эрхилхэ дүй дүршэлтэй болоhон барилгашад олон бэрхэшээлые зоримгойгоор дабан гараа, Эхэ оронойнгоо шэнэ даалгабариие мүн лэ hайнаар дүүргэжэ шадаа.

1962 ондо «ВЛ-8» түхэлэй электровозууд заhабарилагдажа эхилhэн юм. Удаадахи жэлнүүдтэ ондоо түхэлэй электровозууд, мүн тепловозууд заhабарилагдаа. Тэдэниие хуушанай паровозтой жэшэхээр аал?

Орёо оньhон түхеэрэлгэтэй локомотивуудые заhабарилхын тула үйлэдбэри шэнээр эмхидхэн байгуулагдаа, шэнэ цехүүд баригдаа, бүтээсэ ехэтэй мүнөө үеын техникэ тодхогдоо.

Минии даадаг дизельнэ цех заводой томо цехүүдэй нэгэн. Локомотивай дизель орёо механизм тоотой юм. Дүй дүршэлтэй, тусхай мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд тэдэниие заhабарилна. Хүдэлмэришэдэймнай 80 процентнь дээдэ, тусхай дунда hургуулитай. Бүхы хүдэлмэришэдэй гурбадахи хүн бүхэниинь ямар нэгэ hуралсалда хабаадажа, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байна. Мүнөө үеын хүдэлмэришэдые урданай хүдэлмэришэдтэй сасуулхаар бэшэ эрдэмтэй, бэлэдхэлтэй, ушар ёho мэдэхэ хүнүүл гэжэ онсо тэмдэглэн хэлэхээр. Мастернуудаймнай олонхинь институт дүүргэhэн инженернүүд, технигүүдэй мэргэжэлтэй болоошод бригадирнуудаар томилогдоhон байха юм.

Цехэй коллективэй заhабарилдаг дизельнүүд заводой бусад цехүүдтэ тушаагдажа, локомотивуудта хабсарган табигдахаhаа гадна, Баруун-Сибириин, Приволжско, Куйбышевска, Южно-Уральска болон түмэр замай бусад ондоо отделенинүүдтэ эльгээгдэдэг.

Минии завод, минии коллектив гэжэ манай олонхи хүдэлмэришэд тоолодог, хэлэдэгшье юм. Намайешье коллектив хүмүүжүүлээ, ажалай арюун hайхан замда гаргаа. 1959 ондо намда Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо. Энэ ганса минии габьяа бэшэ, харин намайе хүмүүжүүлhэн коллективэй габьяа гэжэ тоолодогби.

А. ОШИРОВ,
заводой дизельнэ цехэй начальник, Социалис Ажалай Герой.

ОЙН БАЯРТА—ЭРХИМ УГТАМЖА

Вера Станиславовна КУДИНЦЕВА, вагоной модон зүйлнүүдые хэдэг цехэй станочница:

Заводоймнай залуу хүдэлмэришэд мэдээжэ болоhон ахамад нүхэдhөө hайн жэшээ абажа, тэдээн шэнгеэр ажаллахые хүсэнэ. Ленинэй орденто Роман Касанович Торонов, Социалис Ажалай Герой Петр Петрович Милин, Буряадай АССР-Верховно Соведэй депутат Клавдия Алексеевна Тулаханова болон бусад ажал хэрэгээрээ алдаршаhан үнинэй хүдэлмэришэд заводтомнай олон юм.

Залуушуул ахамад нүхэдөөрөө, Ленинэй орденто коллективэй гэшүүн болоhондоо омогорходог. Тэдэнэр бүхы хүдэлмэришэдтэй хамта Владимир Ильич Ленинэй ойн баярай шанда хүртэхын түлөө мүрысэжэ байна. Иимэ шанда хүртэхэhөө үлүү ехэ хүндэтэй юумэ хүдэлмэришэдтэ үгы гэжэ хэлэхэ байнаб.

Анатолий Федорович Култаевай даадаг манай бригада ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ hайн үрэ дүн туйлажа байна. Бүхы продукцияа гэдэргэнь бусаалтагүйгөөр тушаадаг болообди. Манай бригада 1970 оной түсэбөөр ажаллажа эхилэнхэй. Абаhан үүлгэеэ бодото дээрэнь бэелүүлжэ, ажалай амжалта туйлажа байhанайнгаа түлөө бригадамнай «Ажалай алдар солын ленинскэ дэбтэртэ» бэшэгдээ. Бидэнэр энээгээрээ омогорхон баярланабди. Саашадаа hайнаар ажаллажа, ойн баярай шанда хүртэхэ гэжэ оролдонобди.

Григорий Емельянович ОЛЗОЕВ, булад шудхалгын цехэй хүдэлмэришэн:

Совет Армиин зэргэдэ алба хэжэ дүүргээд, 1948 онhоо заводой булад шудхалгын цехтэ ажаллажа байнаб. Эгээл эндэ металлургиин хилээмэ болохо булад шудхагдажа, тэрээгээр элдэб деталь, частьнууд бэлдэгдэнэ. Цехэймнай мартеч пеэшэнгүүд үдэр, час, минуташье соо унтарангүйгөөр, шэнгэн металл гаргажа байдаг.

Сугтаа хүдэлдэг булад хайлуулагша нүхэдөөрөө омогорходогби. Хатуу зоригтойшуул даа. Зүгөөр би ондоо мэргэжэлтэйб. Шэнгэн металлые тусхай хэбүүд соо эюилэн хүргэжэ, оньhон деталь болохо булад шудхалга бэлдэдэгбди. Халуун металл hайнаар хүргэн хатуужуулаагүй hаа, hайн шанартай деталь бүтээгдэхэгүй.

Электродвигателиин корпус бэлдэгшэд бүгэдэhэн детальнуудые мнай голодоггүй юм. Манай гарhаа hайн продукциин тушаагдадаг байhые энэ баримта гэршэлнэ.

Заводойнгоо бүхы хүдэлмэришэдтэй хамта социалис мүрысөөндэ оролсоод, өөрынгөө ажалай дээжые ойн хүндэлэлдэ бэлэг болгон бариха хүсэл эрмэлзэлтэйб. Энэ хүсэл эрмэлзэлээ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байнаб гэжэ hайрхангүй хэлэхэ эрхэ намда бии гэхээр. Заводой олон хүдэлмэришэдэй тоодо 1968 ондо СССР-эй түмэр замшадай социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ гэhэн тэмдэгээр шагнагдааб. Энэ жэлэй сентябрь соо өөрынгөө табан жэлэй даабари дүүргээб. Би өөрынгөө үүлгэ дүүргээб гэжэ hанаагаа амарнагүйб. Коллективтээ суг хамта урагшаа алхалха, хамтынгаа амжалта арьбадхалсаха хүсэлтэйб.

КОЛЛЕКТИВЭЙ ГАБЬЯАТА ХЭРЭГҮҮД

● Завод хүдэлжэ эхилhэн сагhаа хойшо 112 дахин бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, түрүү hуури эзэлhэн юм.

● Гурба hарын туршада шада Гүрэнэй Оборонын Комитедэй Улаан тугые, мүн 63 hарын хугасаада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй Улаан тугые, 27 hарын туршада СССР-эй Зам харилсаанай министерствын болон профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугые бэрижэ ябаа. Мүн 19 дахин мүнгэн шантай түрүүшын hууринуудые эзэлhэн юм.

● Хэрбээ 1935 ондо заводто 300 стахановец тоологдодог байбал, 1936 ондо тэдэнэй тоо 1200 болоhон юм.

● Мүнөө коммунис ажалай 6000 шахуу ударник тоологдоно. 300-аад хүдэлмэришэд хубиингаа табан жэлэй даабариие дүүргэнхэй.

● Заводой гурбан хүдэлмэришэд—комплексно бригадые даагша, мүнөө пенсионер Григорий Игнатьевич Коваленко, электрослесарьнүүдэй бригадые даагша байhан, мүнөө дизельнэ цехэй начальник Анисим Николаевич Оширов, локомотив-хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэн Петр Петрович Милин Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн.

● Советскэ Союзай Геройнууд Сергей Николаевич Орешков, Изот Антонович Вакарин заводой нэрэ солые дурдуулна.

● Заводой хүдэлжэ эхилhэн сагhаа хойшо үйлэдбэриин 10 түрүүшүүл Эхэ оронойнгоо дээдэ хайра — Ленинэй орденоор шагнагданхай. 33 хүн Ажалай Улаан Тугай, 51 хүн «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаhан. 90 хүн Улаан Одон ордендо, 5 хүн Дайшалхы Улаан Тугай ордендо хүртэhэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 1-дэхи, 2-дохи шатын орденоор 27 хүн, Алдар солын 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи шатын орденоор 37 хүн шагнагдаhан байна.

● Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ амжалта туйлаhанайнгаа түлөө завод СССР-эй Зам харилсаанай, Профсоюзай ЦК-гай, ВЛКСМ-эй ЦК-гай дурасхаалта Улаан тугые хэтэ мүнхэдэнь хадагалха эрхэтэй болоhон юм.

● 3000 гаран хүдэлмэришэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаhан юм. Тэдэнэй 700 гараниинь мүнөө ажаллажа байhаар.

● Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ шэн габьяатайгаар ажаллаhанай түлөө медаляар 4798 хүдэлмэришэн шагнагданхай.

● hунгалта бүхэндэ заводой хүдэлмэришэд өөhэдынгөө түлөөлэгшые нэрлэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат болгон hунгана. Евгений Григорьевич Курочкин, СССР-эй 3-дахи, 4-дэхи зарлалай Верховно Соведэй депутат байhан.

● Тэрэнэй удаа Марк Антонович Чернышов, хожомынь Иннокентий Лаврентьевич Щапов, hүүлэй 1966 оной hунгалтада Борис Захарович Поздеев СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар hунгагдаа. Заводой гурбан хүдэлмэришэд БурАССР-эй Верховно Соведэй депутат юм.

НОТ ба АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ

Ажалаа эрдэм ухаанай үндэhөөр эмхидхэхэ тухай хөөрэлдөөн жараад онуудай эхинhээ боложо захалаа hэн. Промышленна предприятинууд НОТ нэбтэрүүлхэ түсэб зохёожо, тэрэнээ бэелүүлжэ байнхай. НОТ гээшэмнай мүнөө hая табигдажа эхилhэн зорилго бэшэ юм. Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ В. И. Ленин ажалые зүбөөр, эрдэм ухаанай эрилтэтэй тааруулан эмхидхэхэ, тиигэжэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухай заагаа hэн.

Шэнэ, түрүү техникэ тодхохо, аша туhатай технологи нэбтэрүүлхэ, ажалай эмхидхэл нарижуулан hайжаруулха, үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ гэхэ мэтэ олон асуудалые НОТ шиидхэнэ гээшэ. Энэмнай удаа дараалан бэелүүлэгдэхэ олон хэмжээ ябуулга хараалдаг юм. Ганса үйлэдбэриин асуудал шиидхэхэ, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ архэ байдал олгохо бэшэ, харин хүнүүдэй хэр зэргээр амардаг, сүлөө сагаа хайшан гээд ашатай туhатайгаар үнгэргэхэ байhаниинь НОТ бэелүүлхэ түсэбтэ хабаатай. Юуб гэхэдэ, үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэришэн гол үүргэ дүүргэнэ ха юм. Хүдэлмэришэдэй hайнаар амаржа, эрдэм мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байгаа hаань, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха хэрэгтэнь мүн лэ туhатай байна.

Манай коллектив ажалаа эрдэм ухаанай үндэhөөр эмхидхэхэ талаар яhала дүй дүршэлтэй болоо. Энэ дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, НОТ нэбтэрүүлхэ түсэб зохёолгодо олониитын үргэнөөр хабаадаха, тэрээн соо хараалагдаhан хэмжээ ябуулга бүри ашатай туhатай, бодотоор бэелүүлэгдэдэг байна. Локомотив-вагонуудые заhабарилдаг, ондоо зүйлэй зарим продукци бүтээдэг манай завод олон hалбариин үйлэдбэритэй. Тиимэ хадань зарим нэгэ мэргэжэлтэдэй хүсэ шадалаар заводой шиидхэхэ бүхы шухала асуудалые холын хараата түсэб соо тодорхойлхонь бэрхэшээлтэй байгаа. Түсэб зохёохо алхам хэжэ эхилхэдээ, зарим гээгдэжэ ябаа участогуудай байдал hайжаруулхаhаа гадна, олон асуудалнуудые хоорондонь холбоотойгоор шиидхэжэ эхилhэн байгаабди.

Иимэ хараа баримталhамнай зүб байба. НОТ бэелүүлхэ түсэб зохёоходоо, мүнөө үеын эрилтэ, ойрын сагта хэгдэхэ ёhотой ажалай гээгдэнги участогуудай дутагдалые усадхаха хэмжээнүүд аргагүй хараада абтадаг. Заводой үйлэдбэриин бүхы тала, предприятиин урда табигдадаг бүхы эрилтэ тодорхойлон, тэдэниие холбон, нэгэ гол юумынь оложо, түсэб табигдадаг гээшэ. Жэл бүхэндэ тодорхойлогдодог энэ түсэб «Заводой техническэ болон социальна хүгжэлтын комплексно түсэб» гэжэ нэрлэгдэдэг.

Түсэб зохёолгые, тэрэнэй дүүргэлтые НОТ бэелүүлхэ тусхай соведүүд хинан шалгадаг. Заводой соведые главна инженер, цехүүдтэхи соведүүдые начальнигуудынь хүтэлбэрилнэ. Техническэ бүхы албанай түлөөлэгшэд, гол мэргэжэлтэд, үйлбэдбэриин түрүүшүүл, олониитые түлөөлhэн нүхэд соведүүдэй тэшүүд юм.

Промышленна зарим предприятинууд НОТ нэбтэрүүлхэ, мүн эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулга бэелүүлхэ хоёр түсэб зохёодог. Бидэнэр энээниие буруу гэжэ тоолонобди. Яахадааб гэхэдэ, үйлэдбэриие оньhожоруулха, мэргэжүүлхэ болон бусад асуудалнууд НОТ гэгшын нэгэ таhаршагүй хуби болоно. Ажалай эмхидхэлые шэнэ техникэ, технологи нэбтэрүүлхэ хэрэгhээ яашье таhалжа болохогүй. Тиимэhээ ажалай эмхидхэлгэ, үйлэдбэриин эстетикэ, шэнэ техникэ гэхэ мэтэ НОТ гэгшын гол үндэhэ hуури гээшэ.

Манай заводто эдэ бүгэдые хараалhан нэгэл түсэб зохёогдодог. Тэрэнэй ашата туhатай байhые өөhэдынгөө дүй дүршэлhөө ойлгожо абаабди. Мүнөө үеын, ойрын хэдэн жэлнүүдэй гол шухала зорилго тухай бүхы коллективтэ мэдээсэгдэнэ. Тэрэниие бэелүүлхын тула юу хэхэ, ямар хэмжээ абаха тухай дурадхалнуудаа үгэхыень хүдэлмэришэдтэ совет хандадаг юм. Ээлжээтэ түсэб табихын урда тээ гаргаhан иимэ хандалгада тодорхой хэмжээ хараалhан 5000 шахуу дурадхал абтаа. Цехүүдэй соведүүд түрүүшээр тэдэниие хаража үзэдэг, эгээл үнэтэ дурадхалнуудыень илэлэн абажа, түсэбтөө оруулдаг. Ямар нэгэ цехэй шиидхэжэ шадахагүй, али бүхы заводой үйлэдбэридэ хабаатай асуудал «заводой техническэ болон социальна хүгжэлтын комплексно түсэб» дотор хараалагдана.

Олон хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар табигдадаг, дүүргэгдэдэг энэ түсэб үшөө юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, поликлиникэ, больницын врачнуудай зүбшэл, заабари анхаралда абтадаг юм.

Үйлэдбэриие оньhожоруулха, автоматизацилха, технологи нарижуулан hайжаруулха, бүтээн гаргагдадаг продукциин шанар hайжаруулха, элдэб материал болон электрын элшэ хүсэ алмаха, ажалай түлөөhэ гуримшуулха асуудалнууд байгша оной түсэбөөр хараалагданхай. Гадна цехүүд соохи агаар сэбэрлэхэ, элдэб шууяа бага болгохо, хүдэлмэриин газарые зүбөөр гэрэлтүүлхэ, хүнэй нюдэндэ таарамжатай шэрээр хана болон түхеэрэлгэ шэрдэхэ гэхэ мэтэ үйлэдбэриин эстетикэдэ хабаатай асуудал бага бэшэ hуури эзэлдэг. Эдэ бүгэдэ түсэбэй техническэ талань мүн.

Социологическа болон социальна талада ехэ анхарал хандуулагдана. Гэр байра, культурно-ажаhуудалай барилга үргэдхэхэ, ажаhуудалай эрилтэ хангалгые hайжаруулха, спорт, физкультура хүгжөөхэ, хүдэлмэришэдэй техническэ бэлэдхэл дээшэлүүлхэ, амаралтын болон санаторно-курортно эмшэлгэ hайжаруулха хэмжээнүүд тодорхойлогдоно.

Энэ жэлэй түсэб урагшатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Бүтээсэ ехэтэй шэнэ 50 гаран түхеэрэлгэ жэлэй эхинhээ хойшо цехүүдтэ тодхогдоо. Локомотив, вагонуудай деталь бэлдэхэ шэнэ технологи хэрэглэгдэжэ эхилээ. Тэдэнэй үйлэдбэридэ ашата туhатай байhаниинь бодото байдалhаа элирнэ. Жэшээлхэдэ, урдань шэрэм шудхалгын цехэй тормозой колодко бэлдэдэг конвейер жэлдээ 600 мянган колодко хэдэг байhан. Мүнөө конвейерэй линидэ шэнэ машина табигдажа, бүтээсэнь хоёр дахин дээшэлээ. Булад шудхалгын цехэй хүшэр ажал дууhан оньhожоруулагдажа, автомат хүсөөр хэгдэдэг боложо байнхай. Цех шэнэдхэн байгуулагдана, электропеэшэн тодхогдоно. 1970 онhоо мартен пеэшэн соо бэшэ, харин электропеэшэн соо булад хайлуулагдадаг болохонь. Шэнэдхэн байгуулгын бүхы хүдэлмэри цех соохи байдал үндэhөөрнь хубилгаха, хүдэлмэришэдэй ажаллаха эрхэ байдал hайжаруулха. Гадна цех урданайхиhаа 2,5 дахин ехэ продукци бүтээхэ, элдэб маркын булад хайлуулан гаргаха шадалтай байха юм.

Үйлэдбэриие хубилгаха, шэнэ продукци бүтээхэ эрилтын табигдахатай хамта, ажалай эмхидхэл hайжаруулха хэрэгтэй болоно. Элдэб түхэлэй локомотив, вагонуудые заhабарилжа, хабсаргажа шадаха тусхай бригаданууд эмхидхэгдэжэ эхилээ. Мүн хүдэлмэришэдэй хоёр-гурбан мэргэжэл шудалхань мүнөө үеын шухала зорилго гэжэ тоологдоно. Механическа хабсаралгын бүхы цехүүдтэ хүдэлмэришэдэй иимэ hуралсал эмхидхэгдэнхэй.

Ажалые эрдэм ухаанай үндэhөөр эмхидхэхын тула ажалай техническэ талаараа баримталагдаhан нормо гуримшуулхань мүн лэ ехэ шухала болонхой. Тиимэhээ жэл бүхэндэ цехүүдтэхи, заводой хуушарhан нормые шэнээр hэлгэхэ талаар горитой юумэн хэгдэдэг. Шэрэм шудхалгын, локомотив-мөөрнүүдэй, электромашина, зэд шудхалгын, механическа, аппаратна болон бусад зарим цехүүдтэхи ехэнхи ажалай нормо гуримшуулагдаhан, шэнэ техникэдэ таарама болгогдоhон байна. Мүнөө заводто хэрэглэгдэдэг техническэ нормонуудай 68.3 процент шэнэдхэгдээ.

Нормативно-шэнжэлэлгын, ажалай техническэ нормын бюронууд энэ ажалые толгойлон эмхидхэнэ. Мүн нормировщигууд, технологууд, мастернууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл тэдэнэй эдэбхитэй туhалагшад юм. Техническэ талаараа баримталагдаhан шэнэ нормоор хүдэлөөшэд тусхай шанда хүртэдэг.

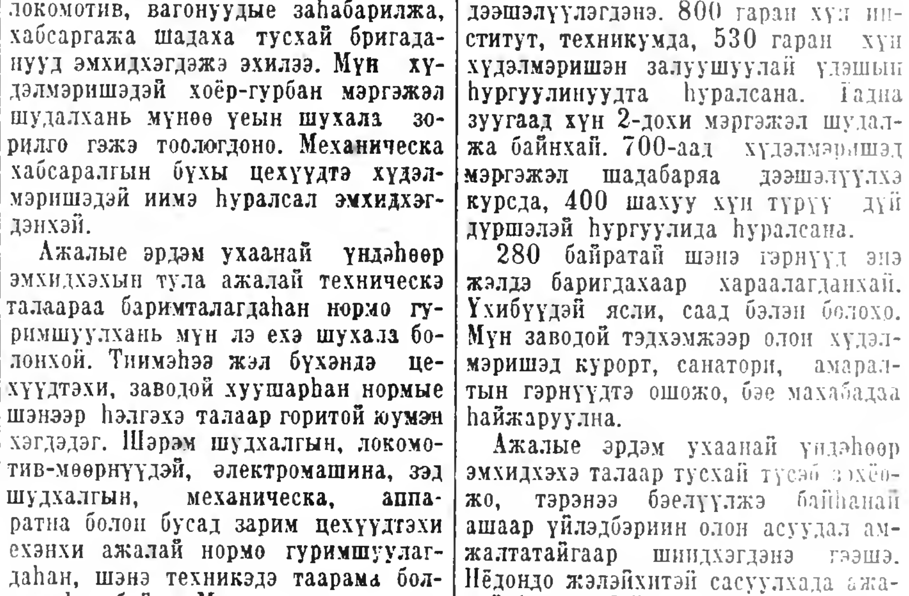
Хүдэлмэришэдтэ ажаллахадань таатай эрхэ байдал хангаха, хүнэй нюдэндэ таарамжатай шэрээр цехүүдэй хана, түхеэрэлгэ шэрдэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Долоо hарын туршада заводой цехүүдтэ гэрэлтүүлгын 200 гаран шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоо. Лаборантнуудай тусхай бүлэг цехүүд соохи агаар ходо шалгадаг юм. Агаар сэбэрлэхэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдожо, хуушаниинь заhабарилагдажа байна. Мүн шэхэндэ хажар абяа бага болгохо талаар горитой тэмсэл ябуулагдаhаар. Энэ тэмсэлдэ заводоймнай уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Социологическа, социальна талаар хараалагдаhан зорилго бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ, хүдэлмэришэдэй юрэнхы бэлэдхэл, мэргэжэл шадабари дээшэлүүлэгдэнэ. 800 гаран хүн институт, техникумда, 530 гаран хүн хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын hургуулинуудта hуралсана. Гадна зуугаад хүн 2-дохи мэргэжэл шудалжа байнхай. 700-аад хүдэлмэришэд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ курсда, 400 шахуу хүн түрүү дүй дүршэлэй hургуулида hуралсана.

280 байратай шэнэ гэрнүүд энэ жэлдэ баригдахаар хараалагданхай. Үхибүүдэй ясли, саад бэлэн болохо. Мүн заводой тэдхэмжээр олон хүдэлмэришэд курорт, санатори, амаралтын гэрнүүдтэ ошожо, бэе махабадаа hайжаруулна.

Ажалые эрдэм ухаанай үндэhөөр эмхидхэхэ талаар тусхай түсэб зохёожо, тэрэнээ бэелүүлжэ байhанай ашаар үйлэдбэриин олон асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ гээшэ. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада ажалай бүтээсэ 8,5 процентээр дээшэлээ. Тиигэжэ 950 мянган түхэригэй продукци түсэбhөө гадуур бүтээгдээ. НОТ нэбтэрүүлhэнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ зорилго шиидхэгдэжэ байна.

В. БЕЗНОСОВ,
заводой ажалай болон салин хүлhэнэй таhагай начальник.

Заhабарида асарагдаhан локомотивууд жэрынэ.

Е. ЗАХАРОВАЙ фотонууд.

[Заво]дой шухала үйлэдбэринүүдэй нэгэн — булад шудхалгын цех соо.

[...]ЭЙ ЁhО ЗАНШАЛ

[...] ажалай баатаршалга. [...]үүд...

[...]ды юумэ—фронтдо» гэ-[...]э дэмжэгдэжэ, фронтдо [про]дукци бүтээдэг болохоор [...]гонн саг соо хубилгаг-

[...]артай продукци бүтээхэ [...] 40-өөд онуудhаа за-[...]ээ. Паровоз-вагон за-[...]дай дундаhаа продук-[...] тамгаар тушаахэ эрхэ [...]эн Семен Григорьевич [...]эhэн түүхэтэй.

[...]шэн анги, колхозно та-[...]оорондохи харилсан ту-[...] холбоо барисаан мүн лэ [...] онуудhаа улам бэхижүү-[...]hэн.

[...]р энэ холбоо барисаан [...]үгжөөб, таhаршагүй бэ-[...]ооб! Республикынгаа ги-[...]ективэй жэшээгээр про-[...]усад предприятинуудай [...] колхоз, совхозуудые [...], социалис хүдөө ажа-[...] хүгжөөхэ хэрэгтэнь [...]уhа хүргэжэ байhаар. [...]ада үзүүлдэг туhалам-[...]эхэ, хүдэлмэришэн ан-[...]йхан ёho заншал хүдөө-[...]та дамжуулха гэhэн, [ко]ллективэй хоёр-гурбан [...]тэ гаргаhан үүсхэл рес-[...]роо далижан дэлгэрээ. [...]лай байрануудые, ажа-[...] хэхэ ажалhаа эхилээд, [...] хүдэлмэри оньhожо-[...]низаторнуудые бэлдэхэ, [...]го тухайгаа сугларжа хөөрэлдэхэ гэхэ мэтэ хэрэгүүд мүнөө ёho заншал болонхой. Хүдэлмэришэн анги таряашад хоёрой хоорондохи холбоо барисаа бэхижүүлхэ гэhэн агууехэ Ленинэй hургаалай бодото бэелэл энэл ха юм.

АРИГ СЭБЭР, эмхи гуримтай байдал хангаха талаар булад шудхалгын цехэйхидэй 50-аад онуудта гаргаhан үүсхэлынь ганса завод дотороо бэшэ, харин СССР-эй Зам харилсаанай министерствээр hайшаагдаад, локомотив-вагон заhабарилгын бусад заводуудта хэрэглэхээр дурадхагдаhан. Техническэ талаараа баримталагдаhан нормын ёhoор хүдэлхэ гэhэн үрэмдэгшэ Александра Васильевна Грехневагай, энэ хүдэлөө эрдэм ухаанай үндэhэ hууритай болгохо гэhэн нүхэр Кирилловэй даадаг бригадын, НОТ нэбтэрүүлхэ түсэб бэелүүлhэнэй, мүн хүшэр хүдэлмэри оньhожоруулhанай ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэhэн Яков Моисеевич Присяжнюк гэгшын даадаг бригадын, ондоо олон нүхэдэй гаргаhан үүсхэлэй ходо дэмжэгдэжэ, далижажа байhаниинь хүдэлмэришэн ангиин hайн hайхан ёho заншалай гэршэ мүн.

Советскэ Союзай Герой Сергей Николаевич Орешковэй нэрэ дуулаагүй хүн республика дотор үгы байха. Заводой энэ хүдэлмэришэнэй фронт мордожо, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ эрэлхэг зориг гаргаhанайнь дурасхаал заводто нангин. Тэрэнэй нэрээр хүдэлмэришэдэй ажаhуудаг hуурин тосхон, хүдэлмэришэдэй амаран сэнгэдэг парк нэрлэгдэнхэй, заводой коллективэй тоодо тэрэнэй нэрэ хэтэ мүнхэдөө оруулагданхай. Ахамад нүхэрэйнгөө баатаршалга үргэлжэлүүлэн, заводой залуу хүдэлмэришэн Николай Петров Даманска арал дээрэ Эхэ оронойнгоо хилэ нангинаар сахилсаа, хатуу зоригтойгоор тэмсээ. Уг залгамжалан дамжуулагдажа байгаа хүдэлмэришэн ангиин ёho заншалай бодото гэршэ энэ.

ЗАВОДОЙ ТҮҮХЫН хуудаhануудые иранаб. Хүдэлмэришэн ангиин угтай хүнүүдтэй танилсанаб, шэнэ ажал хэрэг, баатаршалга тухай домоглоhон үгэнүүдые, бодото документнүүдые харанаб. Хэжэнгын аймагай буряад малшан Р. Т. Рабданов 30-аад онуудта энэ заводто ерээ hэн. Дээдэ hургуули дүүргэhэн Нелля, Светлана басагадынь, 10 классай hүүлээр ажаллажа эхилhэн Тамаранъ эсэгынгээ зүргөөр заводто хүдэлнэ. Митрофан Антонович Пытинэй, тэрэнэй хүбүүдэй нэрэ обог баhал hайн мэдээжэ. Иван, Николай Митрофановичтан дээдэ гарай мэргэжэлтэд. Дизельнэ цехэй диспетчер, Гомбо Чагдурович Лубсанов 1935 онhоо заводой хүдэлмэришэн. Тэрэнэй Александр, Антон хүбүүдынь эсэгынгээ ажал хэрэг үргэлжэлүүлжэ байнхай. Социалис Ажалай Герой болоторoo заводто хүмүүжэн ургаhан Анисим Николаевич Оширoвай эсэгэ Николай Прокопьевич, дүү Михаил Николаевич заводой үнинэй хүдэлмэришэд. Хүдэлмэришэн ангиин ёho заншал залуу үетэндэ дамжуулагдан, улам арьбадхагдажа байhаар.

Тиимэhээ Ленинэй орденто коллектив республикынгаа хүдэлмэришэн ангиин түрүү зэргэдэ жагсан, ажалай, ажаhуудалай hайн жэшээ харуулна.

С. БАРДАМОВА.

ХҮСЭЛЭЙНЬ БЭЕЛЬЭН ХАРГЫ

Харгы... Харгы... Хүн бүхэнэй үдэр бүриин харгы үргэншье, нариншье, эхитэйшье, адагтайшье байхаяа һанадаг. Зүгөөр һайнаар эхилһэн харгы зам мухардадаггүй. Иимэл харгыгаар хүн бүхэн ябахаяа оролдодог ёһотой.

* * *

Түб хотымнай Октябриин революциин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ гудамжаар мүнөөдэр 50 наһанайнгаа баяр жаргал тэмдэглэхэеэ ябаһан жолоошонтой бишыхан «Запорожец» машина түерһэн наярһан трамвайнуудай, элдэб олон маркын машинануудай дундуур аалихан бүмбэрнэ. Хамагай түрүүн туннель доогуур гулгиржа ороод, Ленинэй гудамжаар бүмбэгэшэн, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай драматическа театрай газаа ерэжэ тогтошобо. Зосооһоонь доходол гэһэн артист Георгий Федорович Лосев гаража, хүнгэхэноор алхалан, театрайнгаа үүдэ татаба...

* * *

Суута «Аврорын» сууряанай бүхы юртэмсэ үшөөл замхажа үрдеэгүй байтар, аба эжын зүрхэ сэдьхэл баяраар халяаха, нэрэ, обогыень үг залган үргэлжэлүүлхэ гэжэ хотогор Хориин хоймортo энэ хүн турэһэн гараһан намтартай.

Теэд гажарал жаргал хоёр хүн бүхэнэй нэгэ наһан соо дахасалдажа ябадаг хамнай даа. Энэ Гоша хүбүүншье аба эжын дулаахан ульһатай хонин хүнжэл соо ажабайдалай үргэн замда гаратараа эльгэлэн таршалжа хэбтэхэ хубигүй байшоо...

Байсын-Үбэрэй тооһотой харгыгаар хоёр багахан үхибүүдые хүтэлһэн арба гаража ябаһан хүбүүн аалихан алхална. Тэрэнэй досоо аргагүй уйтан, бархираашь һаань, Гошын нюдэнэй улхархай сооһоо нилээд ехэ уһан дэгэлэйнь энгэрые нэбтэ норгохоор янзатай. Теэд энэ хүбүүн хатуу зориигоор бэеэ зэһэжэ, юудэнэйнгоо нёлбоһые аршан аршан алхална. Хажуудахи хоёрынь хүнэй хуби заланда тодхор татадаг уй гашуудалай гашуун нёлбоһые үшөөл мэдэрнэгүй, гансал гэдэһэнэйнгээ үлдэхэдэ янгарханад.

Аяар тэрэ холоһоо харагдагша сомон зүблэлэй орой дээрэхи Улаахан туг тээшэ шэглэн, тэдэ гурбан газараа хороонo. Эгээл энэ гэр соо гүрэн түрыгөө дээдын зурганай байдагые Гоша Лосев мэдэдэг һэн.

Энэ гэртэ ажалладаг хүнүүд эдэ гурбан үхибүүдтэ саашанхи харгы замайнь эхиие ойлгуулжа үгэхэ ёһотой.

Зүб даа... Сомон зүблэл үншэрһэн эдэ үхибүүдые нюсэгэн талада орхёогүй. «Арбан дүрбэтэйһөө эхилээд, һүхын, анзаһа плугай эшэ барижа, хүндэ ажалай амта танижа эхилээ һэм, — гээд, мүнөө Георгий Федорович хөөрэдэг.

Үдэр хоногуудай үнгэрхэ бүри үхибүүн Гошын эдир бэе хүлэржэжэ, эрмэлзэл хүсэлынь дээшэлжэ эхилээ. Теэд өөрынгөө һанал бодол тухай тэрэ нэгэшье хүндэ хэлэдэггүй һэн.

Харин нэгэтэ Хори нютагаар артистнууд наада табина гэһэн һураг суу дуулдадаг болобо.

Уданшьегүй тэдэнэр Байса нютаг ерэжэ, газаагуур гоё һайханууд соносхолнууд аржылдаба.

Үдэшэлэн наадынай эхилхын урда тээ хубсаһаяа үмдэһэн артистнуудые халташье һаань хараха һанаатай Гошын гүйжэ ябатар, талаан болоходоо, нэгэ артист хэрэлсы дээрэ зогсожо байба.

— Хүбүүш-каа! Ерэл даа наашаа! Хэн гэжэ нэрэтэйбши? — гээд тэрэ хүн урихаар асууба.

— Гоша, — гээд, үмдэнэйнгөө соорхойе гараараа бүглэжэ, дахин

нэгэ дуугархыень хүлеэжэ ядан зогсобо.

— Зай, тиигэбэл, Гоша, бэрхы даа болохош. Энээхэн хүршэ айлда ошоод, манда гэжэ зорюута шанаһан ногоон гүсэтэй сай байха, абаад ерэл даа, — гэбэ.

«Эгээл иигэжэ энэ зунай үдэшын бүгшэм халуунда ундаа хүрэһэн артистнуудта сай асаржа үгөөд, тон түрүүшынхеэ театрай зонуудаар танилсаа һэм. Мүнөө һанахадам, тэдэнии республикымнай суутай солотой артистнууд байһан Чойжинима Геннинов Жүгдэр Нагбаин хоёр гээшэл һэн ха. Эдэ аха нүхэд намда туһатай заабари зүбшэл үгэжэ, искусствын замда гараһан юм. Тиигэжэ Улаан-Үдэ ерээд, хүгжэмэй училищиин дуушадай отделенидэ ороход бодолтой ябатарии, Цырен Галзутович Шагжин болоод, бэшэ нүхэд театральна отделенидэ оро гэһэн зүбшэл үгөө һэн. — гээд Георгий Федорович хөөрэдэг юм.

Тэрэ гэһээр гушаад гаран жэл үнгэршоо. Энэ үе соо хэды ехэ уһан урдааб, хэды ехэ ажал хэгдээб. Теэд үншэрһэн гурбан — Лосевой үхибүүд мүнөөдэр ажабайдалай, ажал хүдэлмэриин түрүү зэргэдэ ябанад. Дүү хүбүүн Петинь гүрэн түрыгөө ашатуһаар һургуулида һуража, һүүлээрнь хорин жэлдэ театрнуудай сендэр дээгүүр хатараад, мүнөө ахаһаа урид утын амаралтада гараһаншье һаа, радио, телевидениин арадай инструментнүүдэй оркестрэй хүгжэмшэн болоод, ажалаа үргэлжэлүүлһээр зандаа. Харин дүү басаган Танинь мүн лэ коммунис ажалай ударник нэрэ зэргэтэй, сэмбын фабрикада ажаллажа байнхай.

Саг гүйнэ... Саг гээшэмнай хүниие хүлеэдэггүй хамнай даа. Гоша өөрөө училищияа дүүргээд, театрай сендэр дээрэ «Эржэн» гэжэ хүгжэмтэ зүжэг соо гол рольнуудайнь нэгэн, атаа жүтөөндэ ээлэгдэһэн Занданай образые тобойтор гаргаба. Тиин хүдэлжэ байтарнь, баруун зүгтэ буугай абяан зэдэлжэ, залуу артистын ажалые саг зуура таһалаа.

1941 онһоо 1944 он болотор коммунист Георгий дайнай дүлэн соогуур хододоо дайшалхы габьяа гаргажа ябаба, хэдэн олон медальнуудаар, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи шатын орденоор шагнагдаа. Баруун хүлөө хүндөөр шархатажа, жэл тухай госпитальдо хэбтээд, нютаг нугаяа бусаха баатай болобо... Тиигэжэ хорин табан жэлэй саада тээ таяг тулаһан Георгий Федорович Буряад театрайнгаа үүдэ татаба.

«Бабжа баатар» гэжэ зүжэгтэ Георгий Лосев таягаа тулаһан зандаа (таягтай хүнэй рольдо) наадажа, дайнай һүүлээрхи ажалайнгаа түрүүшын алхам хэбэ.

1945—46 онуудай сезон соо А. Островскиин «Аадар» гэжэ зүжэгтэ гол роль болохо Борисые наадажа, харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэхэдөө, шархынгаа эдэгэһэнэй. Һүүлээр театртаа лаб хүдэлхэ аргатай байһанаа мэдэржэ, тэрэ хэды ехээр хүхеэ, баярлаа һэм бэ!»

1947 ондо Буряад театрай тогтоһонһоо хойшо 15-дахи жэлэйнь ойдо зорюулжа, Н. Погодиной «Кремлиин курантнууд» гэжэ зүжэг табигдаһан юм. Эндэ агууехэ Ленинэй ролиие СССР-эй арадай артист Г. Цыдынжапов гүйсэдхэжэ, залуу артист Лосевородой мэргэжэлтэ энергетик-инженер Забелиниие наадаһан юм. Гүнзэгы бодолтой, даруу зантай энэ ород инженерэй түхэл маягые залуу артист бэлиг түгэлдэрөөр харуулжа шадаһан байна. Иимэ жэшээнүүд олон.

Нарин дарханай хурса зэр зэмсэгүүдээ бариад, угаа нангин юумэ бүтээжэ байһандал, артист хүн баһал ручка гүүрһаяа баринхай, драматургын зохёоһон ямаршье образой үгэ бүхэниие тайлбарилдаг заншалтай. Даамайгаар иигэжэ һуугаад ажаллаагүй һаа, харагшадай эрилтые хүсэд хангамаар образ тобойсо гаража үгэдэггүй. Эндэ тон лэ нарин дарханай хурса нюдэн, ухаан бодолой фантази шухала. Иимэ «дархашуул» театрай дэргэдэ олон. Тэдэнэй нэгэн Георгий Федорович Лосев болоно. Тэрэ адли тэгшэ, үргэн далайсатай артист юм гээд нэрлээ һаа, нэгэшье алдуу болохогүй. Уй гашуудалта образуудһаа эхилээд, шогтой хүхюун рольнууд хүрэтэр артистын хуушанай, мүнөөдэрэйньшье репертуар соо харанабди. Жэшээнь, Молчалин («Ухаанһаа болоһон уйдхар» гэһэн зүжэгтэ), Долгор («Сэсэгмаа» гэжэ зүжэг соо), Борис («Аадар»), Дымбылов («Тайшаагай ташуур»), нютаг нуга соогоо хүхюун зантай, хододоо шогууша Слива үбгэнэй («Тогоошон», «Хадамтай тогоошон» — Ан. Софроновой зүжэгүүдтэ), мүн бэшэнэйшье олон тоото, хурса тодо образуудые гаргажа шадаа. Эдэнь Буряад театрай алтан жасада оронхой.

Энэ зун Москва хотодо Буряад театрай зүжэгүүдые харалганда хабаадаһан Георгий Федорович дахяад лэ оюун бэлигээ элирхэйлжэ, ниислэлэйхидые һонирхуулаа.

Мүнөөдэр, таби наһанайнгаа баярай үдэр, Георгий Федорович Лосев Д-Р. Батажабайн «Галаар эрьеһэн галаб» гэжэ зүжэгтэ Дзержинскиин образые наадахань.

Буряадай арадай артист Георгий Федорович Лосевто ута наһа, уужам харгы хүсөөд, олон олон һонирхолтой образуудые хоёрдохи таби наһандаа бүтээхыень юрөөе.

* * *

Харгы... харгы — арюун һайхан ажабайдалай харгы зурыһаар.

Д-Р. ГОМБОДОРЖИЕВ.

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

ХАНИ ХАЛУУН УУЛЗАЛГА

Уржадэр СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадтахи филиалай ниитын эрдэмэй институдай конференц-зал соо монгол хэлэ шэнжэлэгшэ Венгриин эрдэмтэ Ласло Лоренцтэй хани халуун уулзалга болобо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Ласло Лоренц «Гэсэр» гэжэ үльгэрэй түбэд, монгол вариантнуудтай танилсажа, анха түрүүн хаанаһаа бии болоһыень, мүн үргэн ниитэ улад зоной дунда тараһыень шэнжэлнэ. Манай Буряадай эрдэмтэдэй айлшан гурба һарын туршада Улаан-Үдэдэ байхалаа. «Гэсэрэй» буряад вариантнуудые тон наринаар, дэлгэрэнгыгээр шэнжэлээд, түрэл венгр хэлэн дээрээ оршуулхаар хараална.

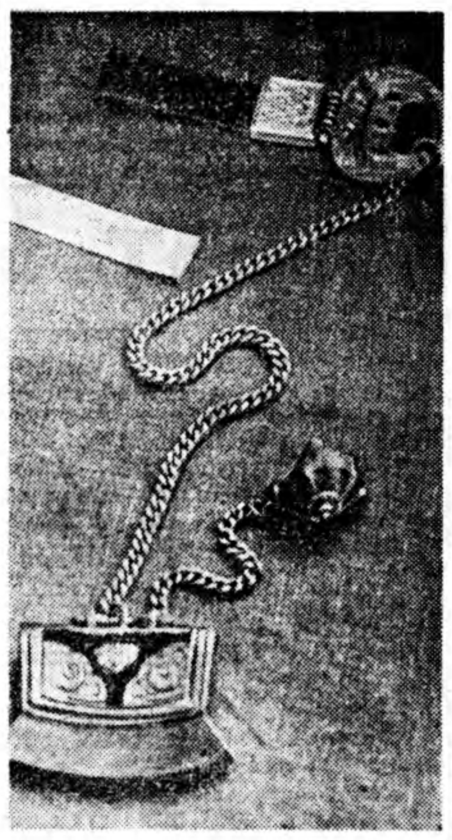
Ласло Лоренц энэ уулзалгадаа «Гэсэрэй монгол вариантнууд» тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. «Гэсэрые» шэнжэлгэдэнь туһа хүргэһэн буряад эрдэмтэдтэ, мүн ниитын эрдэмэй институдай научна хүдэлмэрилэгшэдтэ баяр хүргэбэ.

Л. БУДАЕВА.

Выставкэдэ табигдаһан уран зурагуудые, уран гараар бүтээһэн зүйлнүүдые бултыень хаража, һайса танилсахын тула хэдэн үдэр хэрэгтэй болоно. Эндэ орохо, хараха тумаа шэнэ шэнэ уран гоё һайхан юумэдтэй ушарнаш. Буряад уран гартан, мүнгэшэ дархашуул С. С. Санжеевэй таблаһан хэтэ, мүн М. Б. Эрдынеевэй бүтээһэн эхэнэр хүнэй гоёолтонууд эндэ харуулагдана.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Ц. ДОН…

СОНГМИ

Гансата зогсошооб —
Газаа радио хашхарна:
— Сонгми!..
Газета уншанаб,
Гаршагууд урдаһаам хашхарна:
— Сонгми!..
Янкинуудай урда
Ямар зэмэтэй һэн бэ
Сонгми?
Янкинуудай бахалуурта
Яһан шаантаг болоо гү
Сонгми?
Ажалаа эрхилэн,
Амидардаг байгаал тэндэ
вьетнамецууд.
Америкын газарые
Абахаяа ошоһон бэшэл,
вьетнамецууд!
Үлгэн дэлхэйдээ
Үшөөл мэндэ ябаха һэн
хүгшөөдэй —

Үхэлтэ һомон
Үбдэгыень нугалан …
Арбаадтайшье, таба…
Арбагархан нарай …
Атагадшье гэзгүйб…
Автомадаар хиргажа …
Янкиин һэшхэлдэ
Ягаан шуһанай толб…
Яһан сэмгэндэнь
Яһалаар нэбтэрэн …
Нойрсохо бүхэндөө
Нойрмоглоод һэридэг …
Нарбаа сайтарнь,
Наһаа баратарнь дах…

Б-С. ЦЫДЕН…

УЯНГЫН ШҮЛЭГҮ…

I.

«Шамда дурланаб. Гүн дураяа
зорюулнаб» —
Шэбэнэнэ уралнуудни, эсэнгеэр
хүдэлнэ.
Зүрхэмни сохилно, юрэл
һулахханаар,
Зүгөөр лэ шиниин тухайда —
бодолнуудни.
Хагсуу хабарай борохон нэгэ
үдэшөөр
Харанхы таһалгыньш үүдые
татан ороходом,
Урдаһаам зохидхоноор шэртэн
байжа угтахадаш,
Урмаа таһарһан, найдалаа
алдаһан сэдьхэлдэмни
Амидын жаргалай дүлэн
бадархадал гээ һэн,
Амгалан сагайм сэнхир
үдэрнүүдые һануулан.
Мүргөөб тиимэһээ заяан
хубидаш һүгэдэн,
Мүнхэ һайхан инаг дуранда
шүтэн.
Үдэшын харанхы мэтэ нюдэн
соош
Үнгэрһэн жэлнүүдыеш уншахаа
һанааб.
Мэхын гү, али үнэншэ
сэдьхэлэй
галхан гү гээд,
Миһэрһэн нюурыеш харажал
Шэгэйшни, сэдьхэлэйшни
һайханда һогтожо,
Шулуундли болоһон зүрхэмни
хайлахадаа һэн.

II.

Тэрэ гэһээр зун, …
ход…
Тэршээхэн талын хү…
хүлисыш …
Нюрга үндэр Алха…
уулааршье
Нюдэнэйм сүсэгын т…
соо ш…
Хододоо байхаар үл…
Хорин юһэн хонгоо…
үг…
Үндэр гэгээн нютаг…
ябаа…
Үй түмэн үлхөө үг…
Энэ наһаараа омогор…
байжа…
Эгээл уран шүлэгөө …
Мүнөө харин уйдаж…
сэдьхэлэйнгэ…
Мүшэдтэй зугаалан, …
барад…
Хотын шууяанай хө…
Ходохон юундэшьеб, …
эр…
Урдаһаам ерэһэн сэ…
Үгнхан миһэрээ ой…
Алхалжал ябадагби, …
Аман соогоо шиниин …

СПОРТ — Спорт — СП…

ХОККЕЙ

Тээсгэн хоккейгээр городой түрүү һуури эзэлэлгын ээлжээтэ уулзалга болохо, эндэ ЛВРЗ-гэй «Локомотив», авиазаводой «Байкал», түмэр замай транспортын «Локомотив» командануудай … рондоо тулалдаба.

Хоёрдохи уулзалгын … ЛВРЗ-гэй «Локомоти… дээрээ 6 очкотой болож… жэ ябана. Удаадахи … тань түмэр замай трасп… авиазаводойхид гаранх… сөөн үргэлжэлһөөр.

Л. БОБ…

МҮНӨӨДЭР ХААНА, ЮУН БОЛОХ…

САНА. Городой дэргэдэхи Аршаан тосхоной ЛВРЗ-гэй санаар аяншалагшадай баазада санаар һайн дуранай спортивна «Спартак» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлэлгын ехэ мүрысөөн үнгэргэгдэхэнь. Эндэ тус бүлгэмэй эрхим бэрхэ санашад хабаадалсаха юм. Мүрысөөн үдэрэй 12 часһаа эхилхэ.

НАСТОЛЬНО ТЕННИС. Дурсагдагша бүлгэмэй спортивна зал соо кастольно теннисээр нүхэд ёһоной уулзалга болохо. Энэ мүрысөөндэ Красноярск, Эрхүү, Усолье-Сибирское хотонуудай ба Улаан-Үдымнай суглуулагдамал хоёр командануд байлсажа тэмсэхэнь. Энэ уулзалгань үдэрэй 10 часһаа эхилхээр хараалагдана.

БАСКЕТБОЛ. Баскетболоор Братск—Улаан-Үдэ хотонуудай суглуулагдамал командануудай — эрэшүүлэй ба эхэнэрнүүдэй мүрысөөн «Труд» бүлгэмэй спортын ордон соо үдэрэй 12 часһаа үнгэргэгдэхэнь.

КОНЬКИ. Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ мүльһэн елүүр дээрэ конькигаар командануд хоорондын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн … часта эхилхэ. Энэ тү… эрэшүүл 5000 метрэй, … 3000 метрэй зайда ур…

ХОККЕЙ. Городой тү… эзэлхын түлөө үнгэргэ… гаа тэмсэлэй түгэсхэл… сөөн мүн лэ эндэ үдэр… һаа болохонь. Эндэ м… вын комбинадай «Пи… манда городой залууш… луулагдамал командата…

САНА. Дээдэ-Онго ст… «Зорька» гэжэ пионер… гериин дэргэдэ гүрэнэй … наймаанай хүдэлмэр… обкомой шанда хүртэх… мүрысөөн үдэрэй 12 ч… хэнь.

ХҮХЮУ СЭНГЭЛИГЭЭР

Гоё һайхан байгаалитай Дээдэ-Онгостойдохи «Улаан-Үдэ» гэжэ аяншалагшадай байрада ниислэл хотымнай олон түмэн ажалшад амаралтынгаа үдэрнүүдтэ ошожо, сүлөө сагаа хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэдэг заншалтай.

Һаяхан ниислэл хотымнай ЛВРЗ-гэй бүлэг хүдэлмэрилэгшэд эндэ ошожо, нэгэ үдэрэй туршада хүхюу сэнгэлигээр амараа.

Д. ДАРМАЕВ.

ПРАВДА БУР…
МҮНӨӨДЭРЭ…
НОМ…

Нэгэдэхи хуудаһанд… оюун бэлигтэнэй хара… түрүү бэшэг. Малай … ябаса тухай Яруунын … рейдовэ бригадын мате… мунистнууд толгойл… А. Куклинай корреспон…

Хоёрдохи хуудаһанд… жэлтын мэдэрэл» гэһэ… евай корреспонденци. … АССР-эй Верховно Сове… диумэй Указууд. Түрэл … торхи һонинууд.

Гурбадахи хуудаһанд… жол» гэһэн И. Андроп… Хилын саанаһаа абтаһа… мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанд… ликын һонинууд.

Редакторай орло…

М. Н. НИ…

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ЦААНАҺАА

Чехословакиин шэнэ түүхын гол документ

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин ба Советскэ Союзай хоорондо хани барисаан, харилсан туһалалсалга ба дайнай һүүлээрхи үеын харилсаа холбоон тухай договорой баталагдаһаар 26-дахи жэлэй ойе Чехословакида шухала удха шанартай үдэр болгон, декабриин 12-то тэмдэглээ. Бүхы республика дотор баярай үдэшэнүүд, заседанинууд боложо, тэдэнэйдэ хэдэ мянган хүн хабаадаа. Договорой ой чехословак бүхы газетэнүүдэй гол темэнь болоно.

Дагомейдэхи байдал

КОТОНУ. (ТАСС). Республикын правительствагүй ба президентгүй болоһоор Дагомей гурба хоножо байна. Тэдэнэр сэрэгэй урбалтын болоходо засагһаа зайсуулагдаа һэн. Ниислэлдэ оршон байдал намдуу түбшэн. Магазинууд, эмхи зургаанууд гэмгүйгөөр хүдэлнэ. Урбалтые хүтэлбэрилэгшэ Дагомейн зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабай начальник подполковник Морис Куандете гэдэгэй найдуулһан саг зуурын правительство үшөө байгуулагдаадүй.

ФКП-гэй Политбюрогой мэдүүлгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Монополинуудай добтолгонуудай улам шангадалгада эсэргүү тэмсэлдэ ороной бүхы демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэмэл ябуулгануудые зүрюугээр табиха шухала байһан тухай Франциин Коммунис партиин Политбюрогой эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

«Энэ нэгэдэл бэелүүлгэдэ Коммунис ба социалис партинуудай тусгаар харюусалгатай байһые дахяад лаблаха зуураа, бүхы хүдэлмэришэдэй ба демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэхэ зорилгоор хүсэлэл оролдолгоёо Франциин Коммунис парти үргэлжэлүүлхэ гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Правительствын хархис политикада эсэргүүсэн тэмсэхын, социализм тээшэ зам нээжэ үгэхэ шэнэ демократи тогтоохын тулада правительственна ниитэ программа зохёохо зорилгоор элдэб демократическа организацинуудай түлөөлэгшэдтэй ямаршье уулзалга хэхээр бэлэн байнабди гээд Компарти мэдүүлнэ.

Социальна дэбжэлтын, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай, эб найрамдалай ба социализмын түлөө тэмсэхын тулада нэгэдэмэл ябуулга бэхижүүлхэ асуудалнуудта саашадаашье тусгаар анхарал хандуулхыень партиин бүхы организацинуудые, бүхы гэшүүдые ФКП-гэй Политбюро уряална.

Вьетнам арадай тэмсэлэй документнүүд

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ЧССР-һээ ООН-ой дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ Зденек Черничгэй гүйлтаар Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын, Урда Вьетнамай Республикын Саг үргэлжын революционно правительствын, Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн нютагуудай арадай түлөөлэгшэдэй конгрессэй документнүүд ООН-до тараагдаа. Вьетнамдахи дайн байлдаа болюулха тухай эдэнэрэй баримталдаг хараа бодол эдэ документнүүд соонь тайлбарилагданхай.

«Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сесси дээрэ зарим делегацинууд мэдүүлгэнүүдые хэхэдээ, дээрэ дурсагдаһан органуудай баримталдаг хараа бодолые хазагайруулаа. Эдэниие заһаруулха шухала байһан дээрэһээ энэ жэлдэ баталан абтаһан тус шухала документнүүдые, тэрэшэлэн минии бэшэгые ООН-ой документнүүд болгон тараахые гүйнаб гээд Генеральна секретарь У Танда ЧССР-эй саг үргэлжын түлөөлэгшын эльгээһэн бэшэг соо хэлэгдэнэ.

«Вьетнамда эб найрамдал һэргээлгэдэ туһалха зорилгоор Урда Вьетнамай асуудалые бүхыдэнь шиидхэхэ гол ёһонууд ба удхань» (арбан гол ёһон); «Ябуулга хэхэ программанууд тухай Урда Вьетнамай Республикын Саг зуурын революционно правительствын 1969 оной июниин 10-най мэдүүлгэ»; «Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн нютагуудай арадай сүлөөрэлгын түлөөлэгшэдэй конгрессэй 1969 оной июниин 8-най гол шиидхэбэринүүд» тараагдаһан документнүүдэй тоодо оролсоно.

Самолёдоор бүмбэрсэг дэлхэйе тойрохо аяншалга

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрохо аяншалгада румын самолёт Бухарест — Бэняса гэжэ уласхоорондын аэропортһоо ниидэн гараа. Румынай гүрэнэй «Таром» гэжэ авиакомпанида хамаатай 100 һууритай «ИЛ-18» самолет туристнуудые һуулгаад, 47 мянга үлүүтэй километртэ ниидэхэдээ, Тегеран, Карачи, Нью-Дели, Гонконг, Сингапур, Токио, Акапулько (Мексика), Нью-Йорк, Рим ба Стамбул городууд дээгүүр гараха байна.

М. Шуманай мэдүүлгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). «Шахардуу шангал байдал һулаpуулгада туһалха зорилготой бүхы ябуулганууд Европын ерээдүйн аюулгүй байдал тухай этигэхэ арга олгоно. Эдэ ябуулганууд шахардуу шанга байдал һулаpуулха зорилготойгоор абтаһан байгаа һаа, мүн Европын Аюулгүй байдалай асуудалнуудаар зүблөөн даб дээрэхи, илангаяа хоёр талын холбоо байгуулха аргаар үрэ ехэтэйгээр бэлдэгдээд байгаа һаа, Франциин зүгһөө һайшаагдаха» гээд Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Шуман мэдүүлээ. Тэрэ Министрнүүдэй Совөдэй декабриин 10-най заседани дээрэ үгэ хэлэжэ, уласхоорондын байдалые шэнжэлхэдээ, Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө зарлаха тушаа тогтоһон байна.

Энээн тухай пресс-конференциин дүүрэхэдэ, премьер-министрэй дэргэдэхи гүрэнэй секретарь Лео Амон мэдээсээ.

Аюулгүйн Совөдтэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Кипр тухай асуудалда зорюулагдажа, Аюулгүйн Совөдэй заседани декабриин 11-дэ болоо.

Кипртэ ООН-ой сэрэгүүдые үшөө зургаан һара соо, 1970 оной июниин 15 хүрэтэр байлгаха тухай резолюциин проектые Аюулгүйн Совет нэгэн дуугаар һайшаагаа. Кипртэхи байдал тухай 1969 оной декабриин 3-да хэһэн элидхэл соогоо ООН-ой Генеральна секретарь У Тан иимэ резолюци баталан абахые һанамжалан дурадхаһан байна. Кипртэхи оршон байдалай улам саашадаа һайжаржа байһан тухай тэмдэглэхэдээ, энэ ороной грек ба турок общинануудай хоорондо арсалдаа гаргадаг гол асуудалнууд мүнөө дээрээ шиидхэгдээгүй байһаар гээд У Тан заагаа.

Хуушан гуримаараа

НИКОЗИ. (ТАСС). Израилиин премьер-министр Голда Меир декабриин 11-дэ шэнэ правительство байгуулаа.

Израильһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Голда Меирэй правительство 24 хүнһөө бүридэнэ. Гол шухала гэжэ тоологдодог 12 министрэй тушаалые хүдэлмэришэнэй парти гэдэгэй түлөөлэгшэд эзэлһэн байна. Тусхайлбал Моше Даян обороноын министерствые толгойлһон зангаараа, Абба Эбан гадаадын хэрэгүүдэй министрэй тушаалые урда мэтэ дааһан зандаа үлөө.

Менахем Бегин гэдэгэй толгойлдог «Гахал» гэжэ хэтэрмэ хархис бүлэглэл шэнэ кабинедтэ бүри ехэ нүлөөтэй болоо гэжэ политическэ шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ. Гахаловецууд кабинедтэ урдань министрнүүдэй хоёр тушаалые даадаг байгаа һаа, мүнөө 6-е дааха болоо. Дүтын Зүүн зүгэй политикын асуудалнуудаар «Гахал» ямар хараа бодол баримталдаг бэ гэхэдэ, 1967 оной ээрхэг түримхэй ябуулгын үедэ эзэлэн абтаһан бүхы араб газар нютагуудые саашадань эзэлхэ, дотоодын политикын талаар хүдэлмэришэндэ харша зэрлиг муухай хуули ёһо тогтоохо эрмэлзэлгэ гаргадаг юм.

Ливиин саг зуурын конституци

КАИР. (ТАСС). Триполиин радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Ливиин Арабуудай Республикын Революционно Совет ороной саг зуурын конституциие толилюо. Ливиин Арабуудай Республика «Сүлөөтэ демократическа араб республика болоно», «Социалис общество байгуулха» ба «арабуудай нэгэдэл туйлаха», гээшэ зорилгонь болоно гээд конституци соо тэмдэглэгдэнхэй.

«Гражданин бүхэн ажал хэхэ эрхэтэй, энэ хадаа тэдэнэй хүндэтэ уялгань болоно» гээд конституци соо онсолон тэмдэглэгдэһэн байна.

Манай адрес, телефону…

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — … приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редакт… 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — … отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — … 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленно… строительства — 61-35, советского строительства и быта — … культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, … формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, маш… бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР. ● Н-03082. Зак. №…